

Magyarország a grand policie színpadán

Magyarország külpolitikájáról alkotott kép Corvin Mátyás uralkodása alatt

A késő középkori és kora újkori Magyarország képe a külföldi krónikákban és útleírásokban

Tartalom

Bevezetés.....	1
A témaválasztás indoklása	1
Kutatási kérdéseim	1
Módszertan	1
A dolgozat felépítése	2
I. Hunyadi Mátyás és Matthias Corvin.....	2
I. 1. Nemzeti királyunk megítélése	3
I. 2. Külföldi szerzők Mátyásról alkotott állaspontjainak összképe	4
I. 3. A reneszánsz uralkodók mintaképe	5
II. A kereszténység védőfala, mint kulcsmotívum	7
II. 1. Carvajal János bíboros magyarországi tevékenysége	8
II. 2. Enea Silvio Piccolomini által terjesztett magyarságkép	9
II. 3. Angelo Pecchinolini legátus tárgyalásairól	11
III. A Magyar Királyság külpolitikájáról alkotott közép-európai arculatkép.....	13
III. 1. Jan Długoss- Annales seu cronicae incliti regni Poloniae	13
III. 2. Jakob Unrest:Österreichische Chronik	18
IV. Az „átkozott király” megítélése a védőbástyát ostromlók oldaláról	20
IV. 1. Török források bemutatása	20
IV. 2. Mátyás külpolitikai lépéseinek értékelése török forrásokban.....	24
V. Európa távoli országaiban kialakult Mátyás-kép.....	24
V. 1. Egy angol-magyar szövetség nyomában.....	25
V. 2. Mátyás francia forrásokban.....	25
V. 3. „Egész Oroszország ura” és Matthias Corvin együttműködéséről	27
Összegzés	29
Mely mértékben üt el a hazai és a külhoni Mátyás-kép?.....	29
Hogyan viszonyultak a „kereszténység védőbástyájá”-hoz a külföldi szerzők?.....	29
Miként változott a magyar külpolitika mozgásterese, az erről alkotott vélemény?.....	30
Milyen erősnek mutatkozik a határon túli forrásokban a Magyar Királyság?	30

Bevezetés

A témaválasztás indoklása

A külföldi krónikák és útleírások gondos figyelemmel követték a Magyar Királyság politikáját. Erről meglehetősen eltérő képet adtak időnként. A szerző társadalmi hovatartozása, környezete, használt forrásai, személyes véleménye mind alakíthatták az adott eseményről alkotott látásmódját. Corvin Mátyás, mint nemzeti király vonult be történelmünkbe, mialatt cseh és osztrák hódításai, udvarának Bécsbe történő áthelyezése igencsak átalakítja ezt a királyi portrét. Az ehhez hasonló, a felszínen monokromatikusnak tűnő nézetek konverziója mindig felkeltette az érdeklődésem, ezért vállalkoztam a középkori magyar állam fénykorát elhozó uralkodó politikájának értékelésére a külföldi források tükrében. Pályamunkám ezen források elemzésére és összevetésére törekszik Mátyás külpolitikájának kulcskérdéseiben, továbbá a Magyarországon kialakult kép árnyalására.

Kutatási kérdéseim

- Milyen mértékben tér el a hazai és a külhoni Mátyás-kép?
- Hogyan viszonyultak a „kereszténység védőbástyájá”-hoz a külföldi szerzők?
- Miként változott a magyar külpolitika mozgástera, fő fókuszpontja(i), az erről alkotott vélemények?
- Milyen erősnek mutatkozik a határon túli forrásokban a Magyar Királyság?

Módszertan

Pályamunkámhoz könyvtári, levéltári és világhálós kutatásaim révén találtam forrásokat, célom az volt, hogy Hunyadi Mátyás külpolitikájába minél több szempontból tudjak betekintést nyújtani. Kulcsfontosságúnak tartottam a közép-európai, a török és a távolabbi országok szerzőit reprezentálni, így átfogóan illusztrálva a témát. Ahol lehetőségem nyílt rá, az eredeti forrás szövegét vagy annak fordítását használtam. A *Szombathelyi Berzsenyi Dániel Könyvtár ajánló bibliográfiája az OKTV 2023/2024-es tanév témáihoz* és a hatvani Ady Endre Könyvtár segítségével könyvtári kölcsönzéssel gazdagítottam az addig összegyűjtött forrásanyagot. A világháló kiterjedtsége felbecsülhetetlen művekkel járult hozzá kutatásaimhoz.

A Mátyás külpolitikáját bemutató, és az ezt értékelő külföldi forrásokat elemző tudásanyag

tehát az eredeti művekből vagy fordításaikból és a témával kifejezetten foglalkozó szakirodalmából, folyóiratokból és internetes cikkekből áll össze. Néhány forrás esetén törekedtem a szerző leírásának stílusát és hangnemét visszaadni, annak Mátyás-képét korhűen megőrizni (egyes szerzők esetében ezért írok jelen időben).

Mátyás király külpolitikai ambícióit, lépéseit több hazai és külföldi forrás alapján elemeztem, bontottam részeire, vizsgálva mind a személyt a tettek mögött, mind a róla kialakuló képet. Véleményem szerint Kubinyi András, Fraknoi Vilmos magyar szerzők, Jan Długosz, Philippes de Comynnes, Enea Silvio Piccolomini és Turszun bég külföldi írók által átfogó, árnyalt képet sikerült alkotnom Hunyadi Mátyás személyiségéről, politikájáról és külhoni megítéléséről.

A dolgozat felépítése

Dolgozatom elején a Mátyás uralkodásáról belföldön kialakított nézeteket prezentálom, röviden összevetve azokat a külföldi véleményekkel. Ezzel kívánom bevezetni dolgozatom fő részét, mely hangsúlyosan koncentrálna Mátyás politikájának külföldi megítélésére a külhoni leírások, krónikák alapján. Ezt követően „a kereszténység védőbástyája” szállóige történetét, a magyar bel- és külügyekben betöltött funkcióját elemzem. A témakörrel kapcsolatos konklúzióimat átültetem és felhasználom a közép-európai szerzők véleményformálásainak értékelésénél. Az eddig alkotott összképet török forrásokkal egészítem ki, majd a Nyugat- és Kelet-Európa Magyar Királyságtól távol eső vidékein formált Mátyás-képet tanulmányozom.

I. Hunyadi Mátyás és Matthias Corvinus

Hunyadi Mátyás 1443. február 23-án született Kolozsvárott, Hunyadi János erdélyi vajda és Szilágyi Erzsébet másodszületett fiaként. Sokak szerint a magyarok legnagyobb nemzeti királya.¹ Mátyás származásáról számos nézet alakult ki. Az bizonyos, hogy a hunyadvári uradalom megszerzésével, apja magyar nemessé vált. Külföldi forrásokban Hunyadi János gyakran „*Walachia fehér lovagja*”-ként², avagy Oláh Jankóként jelenik meg, ezt az elméletet a havasalföldi eredetről Thuróczy János krónikája is igazolja.³ Jan Długosz korabeli lengyel író krónikáiban egye-

¹ BÁRÁNY Attila – GYÖRKÖS Attila: (Eds.): Matthias and his legacy. In: Papp Klára (Szerk.): Speculum historiae Debreceniense. Debreceni Egyetem Történelmi Intézet, Debrecen, 2009. 17.o. (Továbbiakban BÁRÁNY Attila – GYÖRKÖS Attila 2009)

² CSERNUS Sándor: Zsigmond és a Hunyadiak a francia történetírásban. Századok, 132. évfolyam. (1998) 1. sz 108.o. (Továbbiakban CSERNUS Sándor 1998)

³ KUBINYI András: Mátyás király. Vince Kiadó, Bp. 2001. 7-8.o. (Továbbiakban KUBINYI 2001)

nesen ismeretlen családból származónak titulálja az ifjú, megválasztott királyt, mely megállapítása a 15. század dinasztiáihoz viszonyítva megállja a helyét.⁴ A burgundi történetírók Mátyást, mint trónbitorlót emlegetik, kinek apja jelentős sikerrel küzdött a törökkel, de dinasztiaalapításra egyszerű származása miatt nem tartották alkalmasnak⁵

A patinás európai uralkodócsaládok körében a „felkapaszkodott” király képe élt, ezért is kezdte el a mátyási propaganda a Corvinus-eredetet terjeszteni. Eszerint Hunyadi János anyja Valerius Messala Corvinus leszármazottja.⁶ Ennek ellentmond a király levelezése II. Mehmed szultánnal, melyben rokonának nevezi a szultánt. Később Dzsem herceget – Mehmed fiát - is vérrokonaként kezeli diplomáciájában.⁷ Ezen származástörténetek nehezen elhithetők, de teljességgel ki nem zárhatók.⁸

I. 1. Nemzeti királyunk

A reneszánsz Magyarország alkotói szemében Mátyás Magyarország egyik legnagyobb lángelméje, Fraknói Vilmos 19. századi történetíró számára az igazságos uralkodó mintaképe, akinek külpolitikájának központjában más országok meghódítása állt, de lélekben magyar maradt. Hóman Bálint azt állítja, hogy Mátyás a magyar szabadság, dicsőség, hatalmasság és a nemzeti szuverenitás jelképe, Rázsó Gyula a legnagyobb nemzeti uralkodónak nevezte.⁹

Mátyás „nemzeti királysága” a mai napig előforduló toposz, melynek azonban semmi megalapozottsága nincs azonkívül, hogy Mátyás a magyar nemesség soraiból, és nem külföldi dinasztia tagjaként került trónra. Mátyás felismerte, hogy az Oszmán Birodalom feltartóztatására csak egy közép-európai államkonglomerátum képes, ezért is ajánlotta fel élete végén - amikor már nem látta biztosnak Corvin János trónöröklését - a Habsburgoknak a magyar trónt. Nyugat felé folytatott politikáját ekképp is értelmezi a szakirodalom.¹⁰

Mátyás célja az volt, hogy Hunyadiából Corvinussá váljon. Ez megjelent bel- és külpolitikájá-

⁴ MICHAEL, Maurice (Szerk.): The Annals of Jan Długosz. Charlton: IM Publications, 1997. 529.o. (Továbbiakban MICHAEL, Maurice 1997)

⁵ CSERNUS Sándor (1998) 120.o.

⁶ JÁSZAY Magda: Mátyás király. Milyenek látta a humanista világ? Rubicon XXXI. évf. (2021) 357-358. sz. 29.o. (Továbbiakban JÁSZAY Magda 2021)

⁷ FRAKNÓI Vilmos: Mátyás levelei, Magyar Tudományos Akadémia, Bp.: 1895. 66.o.

⁸ KUBINYI András: (2001) 8-9.o.

⁹ BÁRKÁNY – GYÖRKÖS (2009) 19.o.

¹⁰KÁDAS István: Egy „nemzeti király”, aki Habsburgot akart utódjául

https://regnumportal.hu/regnum2/node/28?fbclid=IwAR3fZdmZJLTVlt7CWIr1vv7oqXimmRyH1BKe_ej-RNeIXvIcKe-GfDfScY3c

Letöltés: 2024. 01. 30.

ban és a művészetben egyaránt. Kritikus írások felróják Mátyásnak, hogy Magyarországot Itáliává akarja változtatni.¹¹ Azt sem nézték a magyar nemesek jó szemmel, hogy felbecsülhetőleg évi 80 000-90 000 aranyforint hagyta el a királyi kincstárat mecenatúra címén. Sokan e mögött a nápolyi házasságot látták. Antonio Bonfini is a következőképp címezte meg egyik fejezetét: „*Egy olasz menyecske megváltoztatja az hatalmas királyt.*”¹²

Mátyás és III. Frigyes, a korszak két reálpolitikusa, egymás kérlelhetetlen ellenségei voltak. A bécsújhelyi szerződés értelmében Frigyes „baráti szándékait” kifejezendő, ünnepélyesen fiává fogadta Mátyást.¹³ Frigyes nagysága a német rendek és Európa előtt elhalványult, mikor arról értesültek, hogy Mátyás elfoglalta Bécset, majd Bécsújhelyt, még akkor is, ha ezt nem ismerték el diplomáciailag.¹⁴/I. számú melléklet/

A „nemzeti király” emellett a kereszténység győzhetetlen atlétája, hol Herkules buzogánnyal csap le a törökökre, hol Attilával hasonlítják össze. E módon a király propagandája már korábban a nagy és legyőzhetetlen uralkodó képét alakította ki Mátyásról, mely a török kor hatására később csak megerősödött, s végül a nemzeti nagyság szimbólumává vált.¹⁵

I. 2. Külföldi szerzők Mátyás személyéről alkotott képe

Marino Sanuto velencei történétíró szerint Mátyás uralma egy darab Itáliát varázsolt a magyar udvarba, Długosz ezalatt trónbitorlónak nyilvánítja. Nehéz eligazodni az eltérő vélemények között és egy, a korszakban kialakult általános képet adni Mátyás személyéről.¹⁶

Származásáról - ami a középkori világnézet szerint igen sokat számított – Commynes francia diplomata és történétíró azt írja: „*A szóbanforgó Mátyás király egy igen nemes lovagnak volt fia, akit Fehér Lovagnak neveztek, és Valachiából származott: egyszerű nemesember volt...*”

¹¹ VESZPRÉMY László: Matthias Corvinus of Hungary — A Ruler Straddling Two Epochs
https://www.hungarianconservative.com/articles/culture_society/matthias_corvinus_renaissance_culture_otoman_wars_habsburgs_mixed_legacy/?fbclid=IwAR0MunBWgy7up6zzQ9CbN0heriHESzOrEVx5Yz-RX3AOtxOiM4BGq6gGYaY
Letöltés: 2024. 01. 30.

¹² KUBINYI (2001) 140-141.o.

¹³ Hadtörténeti Intézet és Múzeum: Mátyás király és Bécs elfoglalása – 1485. június 1.
<https://m.militaria.hu/digitalis-hadtortenelem-hadtortenelet-oktatasi-csomagok-iskolak-szamara/magyarorszag-hadtortenele-895-1526-ig/magy-hadtort-895-1526-hadiesemenyek/matyas-kiraly-es-becs-elfoglalasa>
Letöltés: 2024. 01. 31.

¹⁴ CSERNUS Szilveszter: Fegyver helyett kiéheztetéssel foglalta el Ausztria bevehetetlen erősségeit Hunyadi Mátyás
<https://mult-kor.hu/fegyver-helyett-kieheztetessel-foglalta-el-ausztria-bevehetetlen-erossegeit-hunyadi-matyas-20220817?fbclid=IwAR0MunBWgy7up6zzQ9CbN0heriHESzOrEVx5Yz-RX3AOtxOiM4BGq6gGYaY>
Letöltés: 2024. 01. 31.

¹⁵ VESZPRÉMY László: Matthias Corvinus of Hungary — A Ruler Straddling Two Epochs

¹⁶ ARTHUR, Benisch: Marino Sanuto „Diarii”-jének magyar művelődéstörténeti vonatkozásai. Művelődéstörténeti értekezések, 1903. 9.sz. 49.o. (Továbbiakban ARTHUR Benisch 1903)

*módfelett erényes és nagyeszű férfiú, aki hosszú időn át kormányozta a Magyar Királyságot...*¹⁷ Ennek a Fehér Lovagnak a hátszelét használta fel később az egyház és Mátyás propagandájában.¹⁸ Długosz azonban IV. Kázmér Lengyelországból arról számol be, hogy a magyar nemesek IV. Kázmér és III. Frigyes jelöltjei ellenében, „a várakozások ellenére” egy ismeretlen családból származó jelöltet választanak meg királynak.¹⁹ /5. számú melléklet/

Mátyástól komoly elvárás volt, hogy apja örökébe lépjen, ennek megfelelően Mátyás uralkodása során gyakran hangoztatta, hogy ő „a kereszténység védőbástyája”. Kereste a keresztes háborúhoz szövetségeseit, azonban egyetlen uralkodó sem vállalkozott erre ellentételezés nélkül.²⁰ Długosz megemlíti, hogy Mátyás 1468-ban mindent megtesz a török béke érdekében, hogy a hit védelmére keljen és vezesse a Podjebrád elleni hadjáratot.²¹

Jelleméről Comynnes megjegyzi, hogy uralkodása végére „Minden csak ő tőle vagy az ő parancsaitól függött... rettegést keltett, mert a kegyetlenség szelleme szállta meg.”²²

Mátyás kedvelte a pompát, a külföldiekben egy erős, virágzó királyság képét akarta kelteni. Cesare Valentini ferrarai követ - aki Ippolito d’Este esztergomi érsekké tetele ügyében jött Magyarországra, de részt vett az igloui csúcstalálkozón is - levelében azt nyilatkozta, hogy Mátyás követsége olyan pompával jelent meg, amivel Ulászló követsége össze sem volt hasonlítható.²³ Sanuto Diarii című művében a Jagelló-korszakkal foglalkozik, viszont sok visszasságra hívja fel a figyelmet. Mátyás idejében 72, 1519-re 55 vármegyéje maradt az országnak, a sóbányákból származó jövedelmek a Mátyás-kori felére csökkentek.²⁴ A távozó követeket Mátyás bőkezűen megajándékozta értéktárgyakkal, Ulászló Mátyás nyomába se ért.²⁵ Mátyás halála után a régi fény eltűnt az udvarból, a tudomány képviselői eltűntek onnan.²⁶/2. számú melléklet/

I. 3. A reneszánsz uralkodó mintaképe

Mátyást korán megismertették a humanista értékekkel, ebből kifolyólag fogékonyá vált a reneszánsz kultúra iránt. A magyarországi humanizmus kibontakozására döntő hatást gyakorolt Vitéz János, Mátyás nevelője. Tehetséges fiatalembereket taníttatott Itáliában, Esztergomban

¹⁷ CSERNUS Sándor (1998) 109-110.o.

¹⁸ CSERNUS Sándor (1998) 115.o.

¹⁹ MICHAEL Maurice (1997) 529.o.

²⁰ BÁRÁNY Attila: Magyarország nyugati politikája (1458-1526). Debrecen, 2014. (Doktori értekezés) 39.o.

²¹ MICHAEL Maurice 566-588

²² DE COMYNES, Philippe: Mémoires de Philippe de Comynnes. Firmin-Didot, Párizs 1881. 526.o.

²³ CSUKOVITS Enikő: Hungary and the Hungarians: Western Europe’s View in the Middle Ages. Viella kiadó, Bp.: 2018. 43.o.

²⁴ ARTHUR Benisch (1903) 27.o.

²⁵ ARTHUR Benisch (1903) 43.o.

²⁶ ARTHUR Benisch (1903) 49.o.

humanista baráti társaságot és számos antik művet tartalmazó könyvtárat hozott létre. Mátyás királyként előszeretettel alkalmazott humanistákat diplomataként és hivatalnokként. Beatrixszal kötött házassága elősegítette a humanizmus terjedését Magyarországon. A királyi pár meghívására számos humanista érkezett az országba.²⁷

Mátyás 1459-ben Janus Pannoniust nevezte ki pécsi püspökké, aki jelentős politikai szerephez jutott. 1467-ben titkos kancellárként említik, de emellett az oklevelek kiállításában is szerepet kapott.²⁸ A király szerepet szánt neki a propagandájában is. Amikor Nagy István moldvai vajda legyőzte seregeit, Janus Pannonius győzelemről számolt be.²⁹ Egyik epigrammájában ekképpen dicsőíti a királyt:

*„Mondd, van-e föld, van-e nép valahol még harcra kiszállni?
Mert ki nem omlana le, hallva a kürtjeidet?
S minthogy a hős csehek is meghajtva előtted a zászlót
Hódolnak, pedig ők még soha senki előtt:
Így hát bárki fölött győztes lesz majd a te harcod,
Mert már vesztes az is, kit sosem ért vereség.”³⁰*

Mátyáshoz írt levelében kijelenti, hogy ő nem „oly mértéktelenül önhitt”, hogy önmagát Plutarkhosszal összehasonlítsa, de Mátyást „mégsem alaptalanul” méri Traianushoz. A kép továbbvonul a levélben: mint ahogy Traianus alatt a hanyatló Római Birodalom összeszedte minden erejét, úgy „emelte föl ismét a fejét” Mátyás idején a keresztény állam.³¹

Galeotto Marziót, aki „állandó kísérője és asztaltársa” volt Mátyásnak, Janus Pannoniushoz fűződő barátsága hozta Magyarországra. Mátyás hamar megkedvelte Galeottus Epicurost, aki Marsilio Ficinoval, az újplatonista iskola alapítójával is levelezett. *Őfelsége, Mátyás király kiváló, bölcs és tréfás mondásairól és tetteiről szóló visszaemlékezései* című művében kiemeli az uralkodó emberismeretét, emlékezőképességét, széleskörű nyelvtudását és fáradhatatlan figyelmét.³² Egy másik művében Francesco Sforza milánói uralkodóval és Roberto Sanseverinoval hasonlítja össze Mátyást. Galeotto az isteni tökéletesség helyett az emberi tökéletességet kereste, Mátyása ezáltal emberileg és uralkodóként egyedülálló, de nem tökéletes. Egy alkalommal feljegyezte, hogy vétett a latin grammatika szabályai ellen.³³

²⁷ KUBINYI András (2001) 130-132.o.

²⁸ KUBINYI András (2001) 55-58.o.

²⁹ KUBINYI András (2001) 66.

³⁰ V. KOVÁCS Sándor: Janus Pannonius összes munkái. Tankönyvkiadó, Bp., 1987. 181.o. (Továbbiakban V: KOVÁCS Sándor 1987)

³¹ V. KOVÁCS Sándor 468.o.

³² JÁSZAY Magda (2021) 31.o.

³³ RAZSÓ Gyula – V. MOLNÁR László (Szerk.): Hunyadi Mátyás. Zrínyi kiadó, Bp., 1990. 344-346.o.

Antonio Bonfini a király közvetlen környezetében élt, Mátyás halála után II. Ulászló hívására visszajött Magyarországra és 1502-ig folyamatosan az országban tevékenykedett. III. Frigyes-sel, legnagyobb ellenfelével ekképp hasonlítja össze: *„Mátyás természeténél fogva bőkezű és nagyvonalú volt, a kelleténél becsvágyóbb és a dicsőségre törekvőbb, lelki nagysága kimagasló, mindig kész a kockázatra és a jeles tettekre. Ezzel szemben Frigyes császár nemcsak takarékos és igénytelen volt, hanem fősvény is: inkább a pénzt, mint a dicsőséget kereste, és az egyetemes kereszténység javainak ügyét, akár saját, akár más hibájából, sohasem tette magáévá.”* Mátyás és Frigyes összehasonlítása mondatokon át egyre inkább a reneszánsz mintauralkodója és a középkorban ragadt, puritán császár kontrasztjába vág át. Bonfini Mátyása nem tűri, hogy bármely más uralkodó felülmúlja pompában, ez vezérli, mikor az udvarába érkező külföldieket bőkezűen megajándékozta. Lorenzo de Medicivel vetélkedik kódexgyűjteményük gazdagítása térében.³⁴ A Hunyadiak római származását bizonyító mesterségesen kialakított római eredetlegenda szintén Bonfini nevéhez fűződik. Eszerint a hollós címer Marcus Valerius Messala Corvinustól ered, aki részt vett Pannónia meghódításában.³⁵ Kijelenthetjük, hogy beteljesül Bonfini jóslata, miszerint:

*„Szép fejedelmi lakodban az ércszobornak a fénye Tükrözi,
nagy Corvin, messzire lángeszedet.
És ki oly sokszor nyertél a csatán diadalmat,
Érc, márvány és könyv nem hagy enyészni soha!”³⁶*

II. „A kereszténység védfala”, mint kulcsmotívum

A pápa követi a Magyar Királyság bel- és külpolitikájára mindig is jelentős hatást gyakorolva, gyakran maguk alakították az ország sorsát. Voltak olyan esetek is, amikor az adott követ oly mértékben akklimatizálódott, hogy a nemzet részévé vált. Mátyás esetében sem volt ez másképp, trónra jutásában jelentős szerepet játszottak a pápai utasítások.³⁷

A nándorfehérvári diadal élénken élt a kortárs uralkodók körében, III. Callixtus pápa (1455-1458) ebből kiindulva feltétel nélküli támogatást biztosított Mátyásnak. Juan Carvajal bíboros, a pápa magyarországi képviselője, minden erőfeszítésével ellenfelei megbékítésén, uralkodói hatalmának megszilárdításán dolgozott.³⁸

³⁴ JÁSZAY Magda (2021) 28-29.o.

³⁵ JÁSZAY Magda (2021) 26-29.o.

³⁶ GERŐ László: Mátyás király budai palotája. De Csejte Kiadó, Kiskőrös 1994. 65. o.

³⁷ FRAKNÓI Vilmos: Carvajal János. Magyar Tudományos Akadémia, Bp., 1889. 1.o.

³⁸ JÁSZAY Magda (2021) 20.o.

Enea Silvio Piccolomini (II. Pius néven pápa 1458-tól 1464-ig) humanistának számított, korának Európai-szintű gondolkodója, politikusa volt. Pápaságát megelőzően III. Frigyesnél, Mátyás későbbi ősellenségénél, teljesített szolgálatot titkárként 13 évig. Levelei nemegyszer politikai tartalommal és irodalmi funkcióval bírtak, az ezekben kialakított magyarságképet érdemes vizsgálni.³⁹

Mátyás uralkodásának végső stádiumában a pápa és közte számos problémakörben ellentét feszült. A király itáliai politikája és Dzsem herceg kérdése bizonyultak a legégetőbbnek. VIII. Ince pápa a feszültségek oldása végett Pecchinoli Angelo püspököt küldte Magyarországra 1488-ban. A megnyugtató és a meggyőzés politikai céljával bízta rá a missziót.⁴⁰

II.1. Carvajal János bíboros magyarországi tevékenysége

Carvajal János V. László uralkodásának (1444-1457) végső stádiumában és a halála utáni trónviszályok idején tartózkodott Magyarországon. Elsődleges feladata volt III. Callixtus (1455-1458) parancsára meggátolni bárminemű békekötést a törökkel. V. László ennek eleget is tett, a belpolitikai válság azonban megbénította bármilyen, a török ellen induló offenzív hadjárat sikerét. Hunyadi László kivégzésével a király magára vonta Carvajal kiközösítéssel fenyegetését, továbbá Carvajal közeledését a kibontakozó nemzeti mozgalomhoz (a nemzeti ebben az esetben magyar származású királyt támogatót jelent).⁴¹

Magyarország stabilizálására a pápa és követei nemcsak annak területén, hanem a szomszédos fejedelmek udvarában is megmozgattak minden követ. V. László és III. Frigyes ellenségeskedéseinek folytatása is egyházi átkot vonhatott maga után, mivel a pápai álom megvalósításához (egy Európa-szintű keresztes hadjárat indítása) elengedhetetlen volt a szomszédos fejedelmek közötti béke. Callixtus szavaival: „Magyarország, mely utat nyithat a barbároknak a keresztény világ meghódítására...” nem állhat tartós belviszály alatt.⁴² V. László prágai halálával komoly eséllyel pályázhatott Mátyás a magyar trónra. A Hunyadi párt élvezte a pápai legátus támogatását, mely biztosította a Szentszék jóakarátát. Mátyásról egy erősen túlmisztifikált, részben az apja sikerei okán megalólezett képet terjesztett a pápaság. Mátyás volt a „győzhetetlen atléta”, akit Isten apja „dicső tetteinek követésére” teremtett.⁴³

Mátyás Podjebrád György koronázására (1458. márc. 2.) a győri és a váci püspököket küldte,

³⁹ MARTON József: Magyarország képe és megítélése Enea Silvio Piccolomini életművében. Irodalomtörténeti Közlemények, 110. évf. 7. sz. (2006) 2-3.o.

⁴⁰ FRAKNÓI Vilmos: Egy pápai követ Mátyás udvaránál. Franklin társulat, Bp.: 1901. 4-7.o.

⁴¹ FRAKNÓI Vilmos: (1889) 38-41.o.

⁴² FRAKNÓI Vilmos: (1889) 42-43.o.

⁴³ FRAKNÓI Vilmos: (1889) 45-47.o.

akik azzal a feltétellel koronázták meg, hogy Podjebrád szakít huszita tanaival és meggátolja azok terjedését. Mátyás így ezt az alkalmat is felhasználta, hogy magát a katolicizmus védelmezőjeként állítsa be. A helyzet elérkezettnek látszott a törökök elleni támadásra.⁴⁴ III. Callixtus halálával Enea Silvio Piccolominit választották pápává, aki II. Piusként is a török háború elindításának egyik legnagyobb hívének számított.⁴⁵ Az 1459-ben ő általa megnyitott mantuai kongresszuson Magyarországnak, mint „*a kereszténység Kelet felé fordított védőpajzsának*” segítségét kérte. Előirányozta Frigyes és Mátyás megbékülését, valamint pénzügyi támogatást biztosított a háborúhoz. Az ígéretek ellenére, csupán a török által a balkáni birtokai révén reálisan fenyegetett Velence nyújtott támogatást pénz, és egy formális katonai szövetség képében Magyarországnak.⁴⁶ Frigyes a magyarországi elégedetlenkedőkre támaszkodva fenntartotta igényét a magyar trónra, 1459-ben Magyarország királyává koronáztatta magát. Frigyes Mantuába nem küldött követeket, Carvajal személyét alkalmatlannak jelentette ki, arra hivatkozva, hogy túlzottan Mátyás-hű, vele nem tárgyal.⁴⁷ Végül csak 1462-re jött létre béke a két fél között Grazban.⁴⁸ Hamarosan ezután Carvajal visszatért az örök városba. Fizikailag megtörve, de Rómából is folytatta a magyarok támogatását a törökellenes háború reményében. A csehországi ügyekbe szintúgy megmaradt a beleszólása még II. Pius halála után is. Podjebrád halála után Mátyás keresztes hadjáratának támogatója volt, a háború kimenetelét azonban már nem élte meg. A Magyarországot és Mátyást folyamatosan támogató bíboros 1470-ban költözött a más-világra.⁴⁹

II.2. Enea Silvio Piccolomini által terjesztett magyarságkép

A 15. században Magyarországon – Itáliához mérve - egyfajta kulturális felzárkózás kezdődött el, melyet a humanizmus elterjedése nagymértékben elősegített. A humanizmus terjedésének katalizátora volt az a tény, hogy a vezető rétegek tették magukévá, emellett a közép-európai államfők országuk felzárkóztatását látták a humanista értékek átültetésében. Piccolomini Európa-léptékű politikussá nőtte ki magát, humanista „szemüvegén” át egy olyan Magyarországnak lehetett szemtanúja, mely talán pápasága alatt került Nyugat-Európa-hoz a legközelebb.⁵⁰

Piccolomini több szempontból kiemelkedik kortásai közül. Egyrészt lehetősége nyílt nem

⁴⁴ FRAKNÓI Vilmos (1889) 49-50.o.

⁴⁵ FRAKNÓI Vilmos (1889) 55.o.

⁴⁶ JÁSZAY Magda (2021) 21.o.

⁴⁷ FRAKNÓI Vilmos (1889) 63-64.o.

⁴⁸ FRAKNÓI Vilmos (1889) 71.o.

⁴⁹ FRAKNÓI Vilmos (1889) 82-86.o.

⁵⁰ MARTON József (2006) 457-458.o.

megrendelésre írni kora eseményeiről, másrészt a csodás, legendás elemeket kizáró, forrásait kritikának alávető író volt. Így írásai fontos információkat nyújtanak a korabeli Magyarország megismerése szempontjából.⁵¹

Piccolomini munkásságában erőteljesen eltér a magyarokról alkotott irodalmi és politikai kép. Az Ausztriában töltött 13 éve alatt politikai szerepvállalásából kifolyólag kivételes belátása nyílt az osztrák-magyar viszonyra. Tudta, hogy a Szent Korona Bécsbe csempészése legitimitási problémákat okozott. Ezek leírását gyakran magyarelles hangnem kíséri, a magyar-német ellenségeskedés évszázados megléte miatt. Magyarország kapcsán tudatában volt ezenkívül az Erdélyben létező, a nyugat-európaiak számára ismeretlen tisztségekről. A szepességi területekről részletes információkkal rendelkezett. A Frigyes udvarában töltött évek döntően befolyásolták a magyarokról alkotott képét, viszont erre a török veszéllyel szembeni magatartása gyakorolta a döntő hatást.⁵²

Udvari évei alatt rendkívül negatív képpel élt a magyarokról, komolyabb kapcsolatot csak Vitéz Jánossal, a „humanizmus atyjával” és Széchy Dénes esztergomi érsekkel tartott fenn. Ezenkívül a térségtől irtózkodott, melyet csak felerősítettek a korabeli olvasmányok túlnyomó többségében megjelenő kegyetlen magyarságképek.⁵³ Fontos megjegyezni, hogy Freisingi Ottó 11. századi német krónikáiról leírása hűen tükrözi a magyarságról még Piccolomini korában is élő képet, miszerint rút külsejűek, barbárok és vadak, csekély vitézséggel.⁵⁴

Historia Austrialis című művében érzékelhető, hogy a szerző politikailag befolyásolt környezetben írt, hiszen a 15. századi humanisták gyakran függtek anyagi helyzetükben foglalkoztatóiktól, így műveikben érvényesültek az udvari érdekek. Radikális szemléletváltása Konstantinápoly elestével következett be, mikor a török egyre reálisabbá váló fenyegetése találkozott a magyar korona gyermekkirályi kézbe kerülésével.⁵⁵ /1. számú melléklet/

Magyarország földrajzi fekvése determinálta, hogy az ország az olasz és német területek számára a török elleni védelmet jelenti majd.⁵⁶ 1459-ben II. Pius a mantovai kongresszuson felhívta a figyelmet a török elleni összefogás szükségességére. Magyarországot, mint „a kereszténység Kelet felé fordított védőpajzsa” emlegeti, mindeközben egy Frigyes és Mátyás közötti

⁵¹ MARTON József (2006) 458-459.o.

⁵² MARTON József (2006) 463-465.o.

⁵³ MARTON József (2006) 466.o.

⁵⁴ KÖRMENDI Tamás: A magyarság ábrázolása a nyugati-európai elbeszélő forrásokban a 13. század végéig. 10. évf. (2009) 38. sz. 41.o.

⁵⁵ MARTON József (2006) 467-468.o.

⁵⁶ MARTON József (2006) 468-469.o.

megbékélést próbált kieszközölni.⁵⁷ Ettől kezdve ezt a képet átültetve és életben tartva Magyarország állandó jelzőjévé kezd válni a védőpajzs avagy védfal. A kép átültetése olyan sikeres volt, hogy Mátyás korára Rómában, Bécsben közhelynek számított e jelző. Az addig Frigyes kancelláriáján belül létező jelzőből Európa-szintű címet hozott létre, melyet a birodalmi gyűléseken is gyakran hangoztatott. Frankfurti beszédében a bizánci uralkodó és a német-római császár, a két imperátor, szemként jelennek meg, melyek közül előbbi elesett, utóbbit a magyarok védik.⁵⁸

Mátyás megválasztásával pozitív irányba mozdultak a magyarországi viszonyok. Két adottság azonban hiányzott a keresztes háború megindításához: Frigyes és Mátyás viszonya még nem rendeződött, továbbá Európa nyugati felén az uralkodók nem voltak hajlandók hozzájárulni a törökellenes háborúhoz. E két tényező nem változott meg Mátyás uralma alatt.⁵⁹

Pór Antal szavaival élve: „A mantuai eszmét, ... el kellett ejteni főleg Német- és Franciaország részvétlensége miatt. ... Magyarország és Velence lettek a háborút viselő felek, mert a veszély legközelebről őket fenyegette.”⁶⁰ A diplomáciai viszonyok kedvező alakulása 1463-ban lehetővé tette Jajca elfoglalását, a pápa szentelt kardot küldött Mátyásnak.⁶¹

Mátyás 1464-ben újra támadott, ezúttal a cél Zvornik bevétele volt, mely nem valósult meg. Csupán Jajca megvédése sikerült. 1465-66-tól állóháború alakult ki a török-magyar fronton.⁶² Piccolomini utódja, II. Pál a keresztes háború erőforrásait a Magyar Királyság déli határáról, annak nyugati határa felé fókuszálta, Podjebrád György huszita Csehországa ellen. Így a török elleni összefogás majd egy évtizedig reménytelenné vált.⁶³

II.3. Angelo Pecchinoli legátus tárgyalásairól

VIII. Ince (1484-1492) 1488-ban Pecchinolit a lehető legszélesebb jogkörrel küldte Mátyás udvarába. Elsőrendű cél volt a császár és a király kibékítése, illetve kötelezni kellett Mátyást az Anconával kötött szövetségének felbontására. A pápa - tudatában annak, hogy mindezen kérések a király eredeti szándékait keresztezik - Corvin János öröklésének elősegítésével szándékozott akaratának végrehajtását kieszközölni.⁶⁴

⁵⁷ JÁSZAY Magda (2021) 21.o

⁵⁸ MARTON József (2006) 470 -474

⁵⁹ MÁRTON József (2006) 475-476.o.

⁶⁰ PÓR Antal: Aeneas Sylvius. Szent-István Társulat, Bp., 1880. 298.o.

⁶¹ PÓR Antal 310.o.

⁶² ENGEL Pál– KRISTÓ Gyula– KUBINYI András: Magyarország története 1301-1526. Osiris Kiadó, 2005. 258.o.

⁶³ BÁRÁNY Attila, NOVÁK Ádám: Mátyás Közép-Európa-politikája. Rubicon, XXXII. évf. (2022) 5. sz. 42.o.

⁶⁴ FRAKNÓI Vilmos (1901) 10-11.o.

Mátyás bécsi udvartartásába októberben érkezett meg a legátus, ekkor Mátyás már biztosnak látta foglalásait.⁶⁵ Természetes óvatossággal kell mind a legátus, mind Mátyás szavait elemezni. A legátus Mátyás „*békében és háborúban véghez vitt nagy*” tetteinek megemlézése egyaránt lehet a király előtti bókolás, a legátus céljainak elősegítése avagy bármely egyéb politikai cél véghezvitelének az eszköze. Éppen ezért sokatmondó, miszerint egy Itáliából érkezett követ ilyen szavakkal illette a király politikáját.⁶⁶

Mátyásnak komoly célja volt Dzsem herceggel, II. Mehmed lehetséges utódjával, melyet a legátusnak is megemléített. A kereszténység ügyének előmozdítását látta abban, hogyha a herceget kiszolgáltatják számára. Külpolitikáját erősen meghatározta ez a kérdés, olyannyira, hogy a király Dzsem herceg kiadásáért hajlandó lett volna anconai szövetségét felbontani. A legátusnak felemlgette boszniai hadjáratait, csehországi kereszties háborúját, Otranto felszabadítását, egyszóval a pápa érdekében véghezvitt tetteit. Ezekért cserébe a herceget, mint vérrokonát követelte.⁶⁷ Vissza-visszatérve a törökök elleni „egyetemes hadjárat”-ra, még II. Bajazidot is az alábbi szavakkal jellemezte: „*iszákos ember, naponként három-négy órán át részegesen hever, mint a kutya*” és mint akit „*külföldön tartózkodó öccse szüntelenül rettegésben tart*”. Mátyás egyre erősebb kontrasztban kezdte hangsúlyozni, milyen nagy erőfeszítéseket tesz a szultán, a béke fenntartására, hogy könyörög a követ „legalább három évi békéért” és hogy bármely késlekedés visszahozhatatlan alkalmat szalaszthat el, a nyugat-európai uralkodók pedig nem hajlandók egy közös hadjáratához hozzájárulni. ⁶⁸ A legátus hangsúlyozta, a királynak nem szabad békét kötnie a törökkel, mivel más fejedelem nem jelentett katonai jellegű fenyegetést a szultánra.⁶⁹

Mátyás továbbra is Dzsem kiadásához kötötte az anconai szövetség felbontását, emellett a hercegért cserébe szövetséget ajánlott a pápának. Ezzel Ferdinánd nápolyi királyt - Mátyás apósa - megfosztotta volna fő támaszától. Most remény nyílt a herceg kiadására.⁷⁰

Mátyásnak a Miksával, Frigyes fiával, megkötenő békéről kellett volna tárgyalni, azonban lebetegedett. Lemondott Dzsem hercegről, esküdzött, hogy az anconai ügyet minél hamarabb elintézi. A pápa ezalatt megfosztotta Ferdinándot trónjától.⁷¹

⁶⁵ FRAKNÓI Vilmos (1901) 11-12.o.

⁶⁶ FRAKNÓI Vilmos (1901) 16.o.

⁶⁷ FRAKNÓI Vilmos (1901) 28- 31.o.

⁶⁸ FRAKNÓI Vilmos (1901) 54-57.o.

⁶⁹ FRAKNÓI Vilmos (1901) 62.o.

⁷⁰ FRAKNÓI Vilmos (1901) 84-87.o.

⁷¹ FRAKNÓI Vilmos (1901) 98-102.o.

Mátyás élete végére a nápolyi kérdések és Dzsem herceg újra felvetődő átadása megoldatlan-
nak látszódtak, s 1490. április 6-ai halálával nyitva is maradtak.⁷²

III. A Magyar Királyság külpolitikájáról alkotott közép-európai arculatkép

A környező országok szerzői szolgálnak talán a legértékesebb információkkal, mivel a Magyar Királyság külpolitikai mozgásterének közelsége által ők juthattak a legpontosabb információkhoz, ők írtak a legtöbbet és a legrészletesebben Mátyásról. A térség a Jagelló-Habsburg tárgyalások és egyezségek tárgyává vált a korszakban, ezért az írók műveiből lehet következtetni arra, hogy milyen módon állta meg helyét a „Corvinus-dinasztia” első és utolsó tagja a két rivális dinasztia ellenében.⁷³

III.1. Jan Długosz: *Annales seu cronicae incliti regni Poloniae*

Długosz szülei gyengébb fizikai adottságai miatt papi pályára szánták fiukat, de a döntés hátterében családi ambíciók is lapultak, elég az egyházi pályából adódó előnyökre gondolni. A papi pálya nem feltétlenül egyházi pályát determinált életében, inkább korának tudósi, értelmiségi rétege közé jutást biztosította számára. Az alacsonyabb hivatalokból egyre előkelőbb pozíciókba lépett elő.⁷⁴ A cseh háborúkkal kapcsolatos tárgyalásokba nyert betekintést, Jagelló Ulászlót elkísérte prágai útjára.⁷⁵ Utolsó diplomáciai útja Magyarországot érintette, melyről 1478 decemberében tért vissza.⁷⁶ Ezáltal nyugodtan elmondható, hogy egy közép-európai politikában jártas, tanult, korának szellemi élvonalába tartozó író, akinek *Annales seu cronicae incliti regni Poloniae* című krónikájából értékes kép nyerhető Mátyás Magyarországról. /4. melléklet/

1457-ben Długosz Cillei Ulrik meggyilkolása kapcsán említi Mátyást bátyjával együtt, akinek egyúttal lefejezését is leírja. Az 1458-as eseményekkel kapcsolatban, Mátyás (ekkor még Podjebrád foglya) egyhangú megválasztásáról ír, megemlítve Szilágyi Mihály 5000 zsoldossal történő megérkezését Budára. Többször megjegyzi a nemzetközi helyzettel kapcsolatban, hogy

⁷² FRAKNÓI Vilmos (1901) 114-118.o.

⁷³ BÁRÁNY Attila – KAVECSÁNSZKI Máté – PÓSÁN László – TAKÁCS Levente (Szerk.): Hunyadi Mátyás kora. Debrecen: „Magyarország a középkori Európában” Kutatócsoport, 2019. 286-287.o. (Továbbiakban BÁRÁNY Attila – KAVECSÁNSZKI Máté – PÓSÁN László – TAKÁCS Levente 2019)

⁷⁴ BOBRZYNSKI Michał – SMOLKA, Stanisław: Jan Długosz: jego życie i stanowisko w piśmiennictwie. Wydawn kiadó, Kraków, 1893 5-6.o. (Továbbiakban BOBRZYNSKI, Michał – SMOLKA, Stanisław 1893)

⁷⁵ BOBRZYNSKI, Michał – SMOLKA, Stanisław (1893) 134-135.o.

⁷⁶ BOBRZYNSKI, Michał – SMOLKA, Stanisław (1893) 144-145.o.

mind IV. Kázmér, mind III. Frigyes hírvivőket küldtek, tudatni Kázmér jogos trónigényét.

Leírja Frigyes 1459-es - néhány lázadó nemes általi - megválasztását magyar királlyá, majd a Frigyes hadaitól elszenvedett magyar vereséget. Ezután Mátyás elmenekül Budára, feladva királyságát és kérve a császártól birtokainak megtartását magánemberként. Erről Mátyást nagybátyja beszéli le. A tárgyalások kapcsán megemlíti a bécsújhelyi szerződés határozásait. Végezetül Długosz szerint a várakozásoknak ellentmondva Mátyás kerül a trónra, miközben Kázmér lengyel király fiai lennének a jogos örökösök.⁷⁷ Itt Długosznak teljességgel igaza van, V. László jogán Frigyesnek és várnai I. Ulászló nyomán IV. Kázmér rokonainak, nem Mátyásnak járna a trón. Elsősorban azonban azt találja „undorítónak”, hogy „a méltó és jeles” Jagelló-dinasztia tagja helyett a „megháborodott” magyarok egy kiskorú és alantas származású embert ültetnek a trónra.⁷⁸

A „jogtalanul trónra jutott király” az 1461. évi események kapcsán nyer említést a Giskrával folytatott belharcok nyomán. Eszerint a Podjebrád György által kifejtett nyomásnak engedve Mátyás félbehagyja két, Giskra által birtokolt vár ostromát, és elfogadja, hogy Trencsénbe menjen Giskrával tárgyalni. Ebbe a király boldogan beleegyezik, minthogy a törökök eközben megtámadják országát.⁷⁹

1463 történései természetesen megjelennek Długosz írásaiban is. Hangsúlyozza a szultán gyors győzelmeit, mondván a győzelem híre előbb érkezik meg, mint az „ellenségeskedések kitörése”. A török a hat legerősebbnek vélt erődöt lebontatja, Bosznia királyát elfogja Jajca várában, ahol ráadásul kincsekre is talál. Az ettől ideges Mátyás öt várat elfoglal, majd Emerici Diakot nevezi ki Bosznia királyává.⁸⁰

Mátyás 1467-es moldvai hadjáratáról is szó esik a műben. Leírja, hogy IV. Kázmér Istvánt nevezi ki a tartomány élére, Mátyás ellenzi ezt a döntést, ezért kezdi meg a „walachiai” hadműveleteket. A király csapatait többnyire meglepetésszerű hadmozdulatokra inti, viszont a hadjárat nem jár sikerrel. István vajda a magyaroktól zsákmányolt tárgyakat Kázmérnak küldi győzelmének bizonyítékként.

1468-ban megjegyzi, hogy Mátyás Mehmed ajándékait viszonzva remél három évnyi békét. Mindezen erőfeszítéseket azért teszi meg, mivel elvállalta a Podjebrád elleni keresztes hadjáratot a katolikus hit védelme érdekében.⁸¹ /8. számú melléklet/ Részletezi Mátyás és Podjebrád ellenségeskedéseinek alapjait. Megemlíti az 70 000 forintos váltságdíjat, amit Podjebrád - lánya

⁷⁷ MICHAEL, Maurice (1997) 526-534.o.

⁷⁸ BÁRÁNY Attila – KAVECSÁNSZKI Máté – PÓSÁN László – TAKÁCS Levente (2019) 282.o.

⁷⁹ MICHAEL, Maurice (1997) 538.o.

⁸⁰ MICHAEL, Maurice (1997) 546.o.

⁸¹ MICHAEL, Maurice (1997) 566-568.o.

és Mátyás összeházasításával - elsimítottak tekintett. Eközben Mátyás már felállított egy lengyel, cseh és magyar vitézeket is magában foglaló sereget. A háború közben Długosz leírása szerint Kázmér követeket küld Podjebrádkhoz, trónja feladására és annak Kázmér fiainak történő átadására próbálják rábírní, sikertelenül.

1469-ben Frigyes császár Rómába megy és titkos megbeszélést folytat a pápával. Długosz állítása szerint biztosítja magának és fiának Csehország és Magyarország trónját a pápa beleegyezésével.⁸² Mátyás kiterjedt szövetségi rendszerét mutatja, hogy ösztönzésére Bankkirchner, a császár egyik udvaronca, fellázad Frigyes ellen, elfoglalva annak egyes várait. A magyar király fegyveres erővel is támogatást küld a lázadó számára, ezzel Karintiában, Ausztriában és Stájerországban véres háború tör ki. Eközben a magyar király Csehországot támadja meg, majd rövidtávú békét köt vele. Mátyást „végre” május 3-án megválasztják cseh királynak. Azonban cseh előkelőségek Krakkóban találkoznak Kázmérral, ahol annak késlekedését támasztják Mátyás, és nem Kázmér fiainak, megválasztása okaként.⁸³ A cseh háború újbóli megindulása alkalmával Mátyásnak sikerül elfognia Viktorint, Podjebrád fiát. Podjebrád támadásai hatására Boroszló lakosai Mátyás megválasztását okolják a fosztogatások miatt, sokan átállnak Podjebrád oldalára.⁸⁴ Mindeközben Erdélyt a moldvai vajda kirabolja.

Tudósít Frigyes és Mátyás 1470-es csúcstalálkozójáról, ahol Frigyes Kunigunda nevű lányát hozzáadná Mátyáshoz, viszonyuk rendezése végett. Mátyás azonban követeli Frigyestől, hogy mondjon le magyar királyi címéről. Kettejük között annyira elmérgesedik a viszony, hogy formális távozás nélkül otthagyja a császárt. Részletezi, hogy Frigyes ezután közeledik Kázmérhoz, barátságukat megerősítendő, egyúttal óvva Kázmért bármelyfajta együttműködéstől Mátyással. Kázmér eközben számított Frigyes segítségére Magyarország elfoglalásában.⁸⁵ Ezután még boroszlói pénzrontással vádolja a királyt, amely kapcsán kiemeli a parasztok elszegényedését ennek eredményeként. Az 1470. év zárómondata ezt a gondolatot teszi teljessé, azt állítja, az emberek elkezdtek megbánni a döntésüket, mellyel fejeiket magyarok alatti uralomra hajtották.

Érdekes megállapítást tesz Długosz, amikor Velence és Magyarország viszonyáról ír. Velence követei számonkérlik a királytól a török elleni passzivitását, mivel a köztársaság tetemes összeget adott az országnak. A király erre Dalmácia átadását követeli, mondván a török veszéllyel szemben ily módon effektívebben szállhatna szembe. A velenceiek a török elleni harccal inkább Lengyelország királyát bíznák meg, mert úgy érzik, minél több pénzükkel rendelkezik Mátyás, annál nagyobb eséllyel erősödik meg Magyarország királya oly mértékben, hogy a velenceiek

⁸² MICHAEL, Maurice (1997) 568-569.o.

⁸³ MICHAEL, Maurice (1997) 570-572.o.

⁸⁴ MICHAEL, Maurice (1997) 572-573.o.

⁸⁵ MICHAEL, Maurice (1997) 574-575.o.

számára is fenyegetést jelenthet.⁸⁶

Az 1471. év Mátyás félelmével indul, lázadástól fél, mely Kázmér egyik fiát tenné meg királynak, ezért békét köt Podjebráddal, aki azonban hamarosan meghal. Mátyás ezután Długosz leírása alapján vagyonokat költ a cseh nemesség lefizetésére, a királyválasztó gyűlésre követeket küld, akik megindokolják „a király előzetes kegyetlenségeit” és megígérik, hogy Mátyás innentől jóindulatúan fog uralkodni. Ulászló megválasztásának hallatára Mátyást előnti a mérég, melyet „gyilkolással” (bosszúhadjárat) vezet le.⁸⁷ Mátyás sereget és támogatókat gyűjt magának a lázadók ellen, viszont a magyar nemesek - akik előtte megesküdtek, hogy meghalnak érte - nem követik. A király aggódni kezd, felégeti Vitéz és az erdélyi püspök birtokait, akik nemrég kinyilatkoztatták, hogy visszaállnak pártjára. Ezután Budára visszavonul zsoldosaival, hogy meggyőződjön a magyarok hűségéről. A fiatal Kázmér pénze azonban elfogy, veszteségeket szenvedve visszavonul és békét köt Mátyással. Ő azonban ezt megszegve elkezd üldözni a lengyeleket. Azok a lengyel katonák, akik „pusztán pénz okán” Mátyás oldalán harcoltak, megkérdőjelezik Mátyás döntését. Bár az esztergomi érseknek, Vitéz Jánosnak immunitást adott, mégis elfogja, és barbár módon megfenyegeti, ami hozzájárulhat az érsek hamarosan bekövetkező halálához.⁸⁸

A Mátyás-elleni szövetségek formálódóban vannak. Az 1473-as évben Długosz lejegyzí, Kázmér három hadsereggel támadná meg Magyarországot, ha a császár szövetségre lépne vele. A király ellen, akit a „magyarok utálnak” és aki „minden eszközével próbálkozik meglopni a császárt”.⁸⁹

1474: „Magyarország királya mostantól Lengyelország meggyökerezett ellensége”. Írja Długosz, annak okán, hogy Mátyás csapatokat küld Lengyelország ellen, akik sok falut és várost felégetnek. Bár Kázmér általános mozgósítást rendel el, tél lévén ez lassan megy. Még ebben az évben Mátyás immár Ausztriát borítja tűzbe.⁹⁰ /3. számú melléklet/ Szeptemberben Mátyás 6000 fegyveressel nem mozdul ki Boroszlóbból. Długosz azt állítja, hogy amikor Mátyás látja Kázmér és Ulászló seregét egyesülni, elkezd a haját tépni és jajgatni. A pestis és az éhínség miatt azonban egyesített sereg vezetői megegyezésre hajlanak, megsajnálva embereiket. Mátyás és Ulászló egymás arcára se nézve fognak kezét Długosz szerint, mégis megegyeznek tizennyolc hónapnyi békében.⁹¹

⁸⁶ MICHAEL, Maurice (1997) 576-577.o.

⁸⁷ MICHAEL, Maurice (1997) 577-578.o.

⁸⁸ MICHAEL, Maurice (1997) 579-580.o.

⁸⁹ MICHAEL, Maurice (1997) 582-583.o.

⁹⁰ MICHAEL, Maurice (1997) 585-587.o.

⁹¹ MICHAEL, Maurice (1997) 587-588.o.

1476-ban Mátyás békében állt szomszédos országok többségével, ezért elérkezettnek látja az időt, hogy delegációt küldjön a nápolyi udvarba elhozni a hajadon, de rendkívül művelt Beatricot feleségének. A királynét Székesfehérváron meg is koronázzák. A nemzetközi helyzet azonban kedvezőtlené válik, a törökök Karintiában és Stájerországban fosztogatnak. Frigyes - Mátyást sejtve emögött - elfoglalja néhány várát. Długosz felfigyel Mátyás ravaszására. Mátyás, esküvőjét felhasználva, Ulászló és Frigyes szövetségének hírére, a Német Lovagrend képviselőjével szövetséget köt, ezzel megerősítve magát Lengyelország ellen. Michael Komorowskit Mátyás emberének titulálja, aki a Német Lovagrend parancsnokait bújtatja Lengyelországon átvető útjuk során. Mátyás politikája eléri a hatását, Kázmér arról tájékoztatja szövetségeseit, hogy képtelen megsegítésükre saját háborúi miatt.⁹²

1477-ben a pápa ellenében Frigyes császár hivatalosan beiktatja Ulászlót cseh királyságába, aláaknázva Mátyás befolyását, komolyan elbizonytalanítva annak szövetségeseit. Długosz krónikái szerint Mátyás mérgeben a szomszédos fejedelmeknek leveleket ír, közölve, hogy halála árán is megbosszulná ezt a cselekedetet. Frigyes korábban elbocsátotta zsoldosait, akiket Mátyás felbérel saját seregébe. Írásaiban azonban magyar sikereket nem említ, hanem arról informál, hogy a bécsi börtönök magyar foglyokkal teltek meg. A császár - a pápa és Velence nyomására - szégyenteljes feltételekkel köt békét, 180 000 forint fizetésére és Mátyás cseh királykénti beiktatására kötelezi magát.⁹³ Kubinyi András 100 000 forintról ír, a gmunden-korneuburgi békével kapcsolatban, s ez tartalmazza a helyes adatot.⁹⁴

1478-ban Beroun városában Ulászló és Mátyás kiegyeznek, elfogadva egymást Csehország királyaként. Mátyás halála esetén Ulászlónak a Mátyás által elfoglalt tartományokat pénzzel kellene megvásárolnia, Ulászló halála esetén Mátyás válna cseh királlyá. Długosz még ebben az évben Stanislav Marszalkowieccel Magyarországra utazik Kázmér követeként, de a porosz ügyben nem tudnak elérni eredményt.⁹⁵ (Az 1470-es évek második felében Mátyás és a Német Lovagrend, Lengyelország ősellensége, szövetségre léptek, a lengyel követség ebben az ügyben kereste meg Mátyást.⁹⁶)

Długosz Mátyás-portréja eléggé negatív, de IV. Kázmér Lengyelországának „szemüvegén keresztül” mégsem számíthatunk másra. A király hirtelen haragú, nincsenek valós belföldi szövetségesei, hiszen saját alattvalói láznak fel ellene és saját híveinek hűségében sem bízik. A török ellen nem érvényesül a reneszánsz propaganda, nem esik szó hatalmas győzelmekről,

⁹² MICHAEL, Maurice (1997) 594.o.

⁹³ MICHAEL, Maurice (1997) 595.o.

⁹⁴ KUBINYI András (2001) 76.o.

⁹⁵ MICHAEL, Maurice (1997) 596-597.o.

⁹⁶ BÁRÁNY Attila – KAVECSÁNSZKI Máté – PÓSÁN László – TAKÁCS Levente (2019) 282-283.o.

csak Mátyásnak a békéért tett erőfeszítéseiről, hogy a Podjebrád elleni keresztes hadjáratot elvállalja. A külpolitikában tehát nem jeleskedik: Moldvában vereséget szenved, Frigyes csak mások nyomására köt békét Mátyással, de még Velence is fontolgatja a Magyarországgal való szövetség felbontását. Összegezve, a dicső Jagelló-dinasztia helyett a magyar trónra kerülő Mátyás nem sok dicsérő szót kapott Długosztól.

III. 2. Jakob Unrest: Österreichische Chronik

Jakob Unrest a középkor krónikairódmába beilleszkedő Österreichische Chronik-ja személyes hangvétellű, korának elérhető forrásanyagát használta fel.⁹⁷ Érdeklődésének központjában valószínűsíthetőleg nem maga Magyarország, hanem a Karintiát érintő török betörések által a magyarok török elleni erőfeszítései állnak.⁹⁸ Hiszékenysége és a kritikai vizsgálat hiánya korára jellemző sajátosság, ezért művének bemutatásával a korabeli művek többségének Mátyással kapcsolatos hangnemét, véleményét tudom átadni.⁹⁹ Továbbá Unrest annak az uralkodónak az országában dolgozott, aki azt állította a birodalmi rendek előtt, hogy „a magyar király bennünket, tartományainkat és alattvalóinkat, amelyek a német nemzet kapui és pajzsai a hitetlenek és idegen nemzetek ellen" támad és károsít, továbbá hogy Mátyás „alacsony származású és a németek különleges ellensége és gyűlölője”.¹⁰⁰

1468-ban Unrest azt említi, hogy Podjebrád György fiának, Viktorinnak vezetésével sereggel támadt Frigyes Ausztriájára, akinek csapatai azonban gyengének bizonyultak. Mátyás pedig a császár segítségére sietett és kiszorította az ellenséget Ausztriából. A cseheket üldözőbe véve Morvaországban nagyobb győzelmeket aratott. A Podjebrád elleni keresztes hadjárat szervezését kudarcnak ítéli, mivel csak Mátyás és néhány cseh főúr vett részt abban.¹⁰¹ Fontos megjegyezni, hogy II. Pius még 1462-ben kiközösítette Podjebrádot, amire Csehországban létrejött a sziléziai és lausitzi városok és a cseh katolikus nemesek koalíciója, melyet katonailag Mátyás, ideológiailag a pápa támogatott, Podjebrád azonban hamarosan meghalt.¹⁰²

Frigyes ígéreteit diplomáciai fogásnak szánta, így a cseh királyság esetében is, melyet Mátyásnak ígért. Unrest a Mátyás-Frigyes konfliktusban saját uralkodóját marasztalja el. Frigyes szerint nem érdekelte az osztrák tartományok szenvedése, de mindezek ellenére nem őt tartja

⁹⁷ CSUKOVITS Enikő: Források, műfajok, lehetőségek: a középkori Magyarország-kép elemei, 17.o.

⁹⁸ RADEK Tünde: A középkori német nyelvű historiográfia magyarságképeről egy imagológiai kutatás nyomán (1150–1534), 51-52.o.

⁹⁹ ÁGOSTON Magdolna: A rendi struktúra és társadalomszemlélet Jakob Unrest Osztrák krónikájában. Szeged: 1979. (Bölcsészdoktori értekezés) 11.o.(Továbbiakban ÁGOSTON Magdolna 1979)

¹⁰⁰ KUBINYI András (2001) 114.o.

¹⁰¹ ÁGOSTON Magdolna (1979) 12.o

¹⁰² ÁGOSTON Magdolna (1979) 13.o.

az egyetlen oknak emögött. Unrest nyomon követi a török betöréseket, megemlíti, hogy ezek nem ütköztek jelentős ellenállásba, legalábbis a lakosság részéről.¹⁰³

Mátyás bemutatásával kapcsolatban kihagyja trónra jutásának körülményeit, az 1468. év eseményeivel kapcsolatban említi meg először. Csehország megtámadása kapcsán „felséges” jelzővel illeti, mivel a huszita eretnekség üldözését elsődlegesnek tartja. Természetesen a legrészletesebben Mátyás és Frigyes összetűzéseivel foglalkozik. A krónika szerint Mátyás küldött először hadüzenetet Frigyesnek /4. számú melléklet/, felsorolva sérelmeit, melyek közül a legfőbb, hogy Csehország királyi jelvényeit Ulászlóra ruházta. Mátyás Frigyestől ezzel kapcsolatban kapott ígéreteket, de Frigyes ezeket semmisnek vélte. Mátyás, amint értesült Ulászló beiktatásáról, azonnal hadat üzent. Ezt Unrest német nyelven közli, amiből arra következtethetünk, hogy ezt a szöveget a német tartományokban propagandairatként terjesztették. Mindenesetre több német nemes hadat üzent a császárnak. Fontos szerepet kapott a konfliktusban, hogy mindez nem a Német-római Birodalom ellen történik, hanem csupán az osztrák örökös tartományok ellen.¹⁰⁴ Mátyás pártfogásába vette Salzburg érsekét, aki Frigyestől volt fenyegetve, ezáltal jelentős birtokokkal gazdagodott. Ezt a tényt a nemzetközi politikában is felhasználta: az érsek jogainak biztosítása Frigyes ellenében lekötötte katonai erejét, ezért nem tud a török ellen vonulni. Unrest is Frigyest látatja a török elleni harcok megghiúsulásának okozójaként. Ehhez társul még a tény, miszerint Frigyes a török elleni rablóhadjáratok védelmét az osztrák tartományokra hárította, mivel serege gyengének bizonyult e feladat ellátásához.

A várak egymás után adták meg magukat Mátyásnak, 1485-ben Bécs, két évre rá Bécsújhely is elesett. /7. számú melléklet/ A háború során kötött szerződések kapcsán Mátyás ügyelt arra, hogy azokat lehetőleg ne ő szegje meg, ne váljon ezáltal a háború folytatásának közvetlen okozójává. Bár a háború Unrest működési területét is sújtotta, ennek ellenére nem ítélte el a királyt, a törökök és a husziták elleni cselekedeteire helyezi a hangsúlyt. Úgy ítéli meg, hogy „Mátyás ellensége minden nemesnek és nem nemesnek, aki könnyen el hagyja magát tántorítani urától, tehát saját taktikai érdekeinek is fölébe helyezi a középkori keresztény morál egyik sarkalatos, Unrest által is nagyra becsült erényét, a feudális úr iránt kötelező vazallusi hűséget.” Mátyás elsajátította a reneszánsz diplomácia fogásait, ezáltal gyakran segítette vagy szövetségre lépett ellensége ellenségével, ami sokszor nehezen volt összeegyeztethető a feudális értékrend követelményeivel. Ezt a kontrasztot volt hivatott a királyi propaganda elsimítani, ami Unrest írásából ítélve sikerült. Unrest észre is veszi, hogy Mátyás minden tevékenységét igyekszik megfelelően igazolni, mint a Frigyes elleni háború esetében is, amikor a német fejedelmeket tájékoztatta

¹⁰³ ÁGOSTON Magdolna (1979) 16-17.o.

¹⁰⁴ ÁGOSTON Magdolna (1979) 20.o.

háborújának indokairól.

Mátyás halálával szemben a következő tablót festi fel: „meghalt a felséges és nagy hatalmú Mátyás király, aki Magyarországon és a magyar koronához tartozó területeken oly hatalommal uralkodott, amilyennel András király óta egy magyar király sem rendelkezett.” A továbbiakban is védi: „Bár Mátyás király háborúiban sok rosszat tett, mégis a törökök és a csehországi husziták ellen sok jót cselekedett, sok keresztény hitét és életét megvédte, s mindenkor éber volt a hitetlenekkel szemben.”

Ezen Mátyás-kép pozitivitása Frigyes anarchiába torkolló országaival szemben jelenik meg, lejegyez néhány Mátyás igazságosságát igazoló anekdotát is, ezzel tovább erősítve a kontrasztot az általa optimálisnak tartott uralkodó és III. Frigyes között.¹⁰⁵

Unrest véleményét feltehetőleg a cseh-ellenes udvari propaganda, szóbeli hírek, korabeli újságok, röpiratok és Mátyás politikája formálhatta. A politikai manőverekből viszont nem sokat látott, a katolikus propaganda éppen ezért jobban befolyásolhatta, mint Mátyás rejtegetett politikai céljainak bemutatása. Unrest végső soron pap volt, a közép-európai politika átlátására nem nyílt lehetősége.¹⁰⁶

IV. Az „átkozott király” megítélése a védőbástyát ostromlók oldaláról

Alexandru Simon román történész a következőképpen írja le a Mátyással szemben támasztott elvárásokat: „Az alacsony származású és vitatott Matthias Corvinust kereszties lovagként koronázták meg, anélkül, hogy bebizonyította volna, hogy valóban az.” Apja pusztá hírének köszönhetően nyerte el III. Callixtus és II. Pius támogatását. Később egyszerre lépett fel keresztény Marsként és a szultán vérrokonaként. Politikája óvatosan egyensúlyozott a török fronton fennálló helyzet és a Magyar Királyság erőforrásai között.¹⁰⁷

IV. 1. Török források bemutatása

Tevárikh-i-ál-i-Oszmán Jajca ostromáról azt írja: „az átkozott magyar megtámadta Jajcsa várát, némi ideig vívta s végre is elfoglalta.” Mehmed visszavételi kísérletéről ezekkel a szavakkal ír: „Tehát Mohammed szultán ismét Jajcsához ment s bár sokáig vívta, nem bírta visszavenni.” Mátyás elkezdte Zvornikot ostromolni, amit a következőképpen említ: „az átkozott magyar

¹⁰⁵ ÁGOSTON Magdolna (2006) 20-25.o.

¹⁰⁶ ÁGOSTON Magdolna (2006) 14.o.

¹⁰⁷ ALEXANDRU Simon: Matthias Corvinus' Anti-Ottoman Policies in the Early 1470', 1.o.

<http://renaissance.elte.hu/wp-content/uploads/2013/09/Alexandru-Simon-Matthias-Corvinus%E2%80%99-Anti-Ottoman-Policies-in-the-Early-1470%E2%80%99.pdf>

Letöltés: (2024. 01. 26.)

hadsereggel jött Izvornik ellen és ostrom alá fogta.” A forrásban Mátyás értesül a szultáni csapatok érkezéséről, ennek hírére „...az átkozott király tehát éjfélkor otthagyván a várat elfutott.”¹⁰⁸ Fontos kiemelni, hogy az elbeszélésben nem jelenik meg a jajcai helyőrség árulása, amely lehetővé tette Jajca elfoglalását, továbbá Mehmed visszavételi kísérlete is távol áll a Dlugosz műveiben olvasható gyors győzelmektől.

Nesri Jajca ostromáról gyökeresen eltérő képet fest, melyen érezhető a szerző hovatarozásából következő elfogultság. „A benne lévő őrség áruló lévén, Jajcsát átadta a hitetleneknek, akik azt két hónap alatt kijavítván és megerősítvén elmentek.” „Az uralkodónak ismét Boszniába menetele” Mehmed visszafoglalási kísérletét meséli el, ahogy „az uralkodó ismét összegyűjtvén a győzhetetlen hadsereget. Jajca ellen ment” A kudarc oka: „...a felséges isten nem végezte volt el meghódítását, nem vehette be s így visszafordult...”. Ezek szerint a győzhetetlen sereg nem a magyar vitézség, sem Mátyás zsenialitása miatt szenvedett vereséget, egyszerűen a „felséges isten” ennek az oka. „A zvorniki esemény elbeszélése” is hasonló hangvételű. Mátyás „végtelen számú sereggel Zvornikra támadott és ágyúzva ostrom alá fogta.”. Természetesen Iszkander bég a várban a hitetlenekkel kemény harcot vívott. A magyarok felkészültek a tél átvészelésére. „Mikor a hitetlenek értesültek” a török felmentő sereg érkezéséről, megijedtek, „A király ... minden hadi készletét elhányva megfutott.” Mahmud pasa felmentő serege üldözőbe vette a magyar sereget és számtalan foglyot ejtettek.¹⁰⁹ 1476-ban megemlíti, hogy a magyarországi „hitetlenek” által felépített erődöket a szultán zsákmánynak nyilvánította, a bennük lévők szerződéssel feladták a várat, amit utána a földdel tettek egyenlővé.

Turszun bég Szemendre (Szendrő) elfoglalásával (1459) kapcsolatban megjegyzi, hogy védői „...kegyelmet könyörögve átadták a várat.” Hosszan kitér Vlad Tepes havasalföldi vajdára, a karóba húzott magyarokra, moldvaiakra és oláhokra. Vlad így „...a magas portában bízva, győzedelmeskedett a magyarokon...”. Azonban hamarosan „a muszlim birodalom elleni merényletet követett el.” Ez magára vonta a szultán büntetőhadjáratát. Az ellenálló sereg kis része, Vladal együtt Magyarországra menekült, mellyel ekkor Vlad török pártisága miatt ellenséges viszonyban volt. Itt a leírás tartalmaz egy verset, mely hűen tükrözi Turszun és valószínűsíthetőleg a legtöbb török író, véleményét a Magyar Királlyal kapcsolatban:

*„Magyarországnak ő sok kárt tett,
Saját lábán ment oda vesztére.
Az oroszán körmei közül menekülve*

¹⁰⁸ THÚRY József: Török történetírók. Magyar Tudományos Akadémia, Bp.: 1893. 27-28.o. (Továbbiakban THÚRY József 1893)

¹⁰⁹ THÚRY József (1893) 68-69.o.

A macska körmei közé jutott ¹¹⁰

Nyilvánvaló az oroszlán-macska kontraszt, mely Magyarországot lealacsonyítja Oszmán Birodalommal szemben, viszont a korszak erőviszonyainak megfelel. Csak a pénzügyi különbségeket tekintve, II. Mehmed legalább kétszeres éves jövedelemhez jutott hozzá, mint Mátyás.¹¹¹

II. Mehmed már 1463-tól felismerte a Velence-Magyarország együttműködés veszélyét, ezért folyamatosan próbálta azt megtörni a két fél részére tett békeajánlataival.¹¹² Mora (Morea) ostromával kapcsolatban megemlíti Bosznia vilajetjének szomszédosságát Magyarországgal, és hogy „az átkozott király e szomszédoságot veszélyesnek tartotta. Emiatt szövetkezett a szomszédos hitetlenekkel, a frenkekkel (itt a velenceiekre utal a forrás), akik Morea tartomány Kerme várát kezdik ostromolni, míg a magyarok Jajca várát”. Ebben a leírásban „... a szűz várát harc és küzdelem nélkül feladták a magyarnak”, mely mint láttuk, nem egyedülálló. Mehmed visszafoglalási kísérleténél kiemeli Jajca hozzáférhetetlenségét, amivel részben indokolja Mehmed ostromának sikertelenségét. Részben viszont Magyarország gyengeségét (avagy a „hatalmas szultán hadierejét”) újból kiemeli, amikor azt írja, hogy az „átkozott magyar király még ekkor is félt, hogy az iszlám seregének teljes rohamát nem bírná ki a vár. Ebből az okból ostromolta meg Mátyás Zvornik várát. Mehmed belátta, hogy a vár elfoglalása „nem látszott megvalósíthatónak”, Szófiába ment és már Szófiából Mahmud pasát küldte Zvornik ostromlói ellen. Turszun azt írja, hogy a felmentő sereg érkezésének hírére a király következő nap döntő rohamot rendelt el, mely katasztrófába torkollott: ágyúkat, sebesülteket, szekereket hátrahagyva menekültek a gyaurok.¹¹³

Több új nézőpont jelenik meg. Turszun kitér a nemzetközi politikára, bírálja Mátyás döntéseit, ugyanakkor megjelenik a király óvatossága, ravaszsága, valamint hibás döntését is kiemeli.

Szeád-eddin szintén megemlíti Mátyás Velencével kötött szövetségét, utóbbi „krokodilusokhoz hasonló hajókkal” megtámadta Morát. Mátyás „Bosznia vilajetét ragadta ki” a világhódító sah kezéből, melyről később azt írja, hogy képmutatók hibájából történhetett meg. Mátyás hallva a velencei ostrom sikertelenségét, felismerte, hogy nincs reménye további hódításokra, visszavonult országába. Mehmed „megszámlálhatatlan hadsereggel Bosznia tartományába” megy ostrom alá fogni az erős várát. (Itt rossz dátumot jelöl meg, tévesen az ostromot 1465-re datálja.) Mátyás értesülve az ostromról, „...sejtette, hogy hadi ereje nem elegendő...” sereget

¹¹⁰ THÚRY József (1893) 85-86.

¹¹¹ KUBINYI András (2001) 61.o.

¹¹² PÁLOSFALVI Tamás: From Nicopolis to Mohács, 1389-1526. Brill kiadó, Leiden, 2018. 221.o.

¹¹³ THÚRY József (1893) 87-91.o.

gyűjtött és Zvornik ellen vonult. A túlerőben harcoló várvédők túlerőben felmentő sereg érkezését várták, mely meg is érkezett. „Az iszlám hatalma az átkozott hitetlenek egyenes természetét meggömbítvén, félelem és rettegés szállotta meg őket”. „A király pedig katonáinak elszéledése miatt megzavarodva, sietett az ijedelem helyéről távozni”. Az üldözés során a Turszun bég által is megemlített Szávába fulladt seregrészről a következőképp ír: „a mély folyóba fuladott szerencsétlenek számát nem írhatja le a toll,...”. A király „megszabadult a győzelmes sereg körmei közül és szomorúan tért vissza nyomorult országába.” Majd Mátyás kőből és fából két erődöt épít, hogy azok „a gonoszság és lázadás fészkeit” képezzék. Télen az iszlám serege ostromolni kezdi a várakat, a védők kegyelmet kérnek, erre „...a hitetlenek egy részét elbocsáták. ... A várakat tűzzel elpusztítván a földdel egyenlővé tették”. A kenyérmezei csata előzményeként „Oláhország felől” Magyarországra benyomuló portyázó bégeket jelöli meg, akik „csak hadi foglyok és zsákmány szaporítására” törekedtek, miközben „menekülésök útja elzáratván, az álnok király fortélyja miatt a hit harcosainak legnagyobb része megitta a halál serbetjét és elejtette a világ gyönyöreit.” Az iszlám „nem bírt ellenállni az útálatos ellenség nagy számának.”¹¹⁴

II. Mehmed után, fiai között trónharc tört ki. Bajazid győzött, Dzsemnek menekülnie kellett. Ettől kezdve Mátyás külpolitikai törekvése, hogy a herceget megszerezze és visszahelyezze a trónra.¹¹⁵ Szeád-eddin írásaiban meg is jelenik a szultánfi, „Magyarország királya, a pápa, ... és még néhány frenk fejedelem szövetkezvén egymással, ... Dzsem szultánt pártfogásukba véve,..., hogy felhasználhassák az oszmán birodalom ellen.” 1489-ben a pápa kikötőjébe érkeznek, ezt követően „dívánt tartván” összegyűlnek a hitetlen fejedelmek és követeik, névszerint Francia-, Spanyol-, Magyar-, Lengyel-, Cseh-, és Oroszország, továbbá Portugália, Genua, Velence és Alamánia követei. A pápa Szeád-eddin szerint próbálta rábírní a szultánfit, hogy utazzon Magyarországra, de Dzsem ellenállt, nem lehetett erre rábírní.¹¹⁶ Végül Dzsem eltántoríthatatlansága és Mátyás hanyatló egészségi állapota miatt ez a külpolitikai cél szertefoszlott.

IV. 2. Mátyás külpolitikai lépéseinek értékelése török forrásokban

Az uralkodó hadjáratainak többségét nem a török területek felé vezette, nagyobb török sereggel egyedül Zvorniknál ütközött meg, mint láttuk, kevés sikerrel. A török oldal vesztesége csupán Jajca és Szabács vára, mely utóbbi nem számított jelentős erősségnek. Mátyás politikája összefoglalható alábbi, Mehmednek írt levelével, „...miután egyikünknek szabadsága sem sok

¹¹⁴ THÚRY József (1893) 162-168.o.

¹¹⁵ KUBINYI András (2001) 88.o.

¹¹⁶ THÚRY József (1893) 169-172.o.

hasznát látja a másik uralma alatt való élésnek, kölcsönös viszálykodás helyett könnyebb lenne más fejedelmek rovására bővítenünk a hatalmunk alatt álló területet."¹¹⁷

A Magyar Királyság erőssége nem hasonlítható össze II. Mehmed államával, melyet a források is átadnak. Jajca elfoglalásában is fontos szerepet játszott, hogy Harám bég személyesen megkereste Mátyást a várban fellépő éhínség okán, és félve a szultán haragjától, átállt Mátyás oldalára.¹¹⁸ Ez a lépés a legkülönbözőbb módokon jelenik meg a leírásokban. Valamely forrásban egyáltalán nem jelenik meg, Turszun bég egyenesen azt állítja, hogy harc nélkül adták fel a várat. Szeád-eddin a vár védőinek hibáját okolja és a frenkekkel kötött szövetséget. Mátyásnak nem osztanak babérokat Jajca elfoglalásáért. Zvornik ostrománál Turszun külön kiemeli, hogy a király hibát vétett, amiért meglakolt. Azonban még az „átkozott király” is képes felismerésekre, ezért vonult vissza Jajca elfoglalása után, és ezért kezdi el Zvornikot ostromolni. Turszun egyenesen ravasznak is nevezi döntéseivel kapcsolatban. A török forrásokban azonban néha a szerzők számára megmagyarázhatatlan események, például Mehmed világhódító seregének sikertelensége Jajca ostrománál, gyakran a deus ex machina eszközével oldódnak meg, lehetetlenné téve Mátyás tetteinek értékelését. Végül Mátyás határmenti politikájára szeretném felhívni a figyelmet. Turszun utal Mátyásnak az óvatos, defenzív politikájára, amikor a Velencevel kötött szövetségéről ír. Mátyás veszélyesnek tartotta a törökkel a szomszédságot, ezért támadta meg Jajca várát (nem elhanyagolható a pápai és velencei támogatás megtartása miatt), mely a végvárrendszer egyik főerőssége lesz.

V. Európa távoli országaiban kialakult Mátyás-kép

Mátyás politikája nem korlátozódott Kelet-Közép-Európára, kiterjedt német, svájci és franciaországi kapcsolatokat tartott fenn, emellett a Magyar Királyságtól távolabb eső szerzők is fontosnak tartották, hogy Mátyás Magyarországról megfelelő információkkal rendelkezzenek.¹¹⁹

V.1. Egy angol-magyar szövetség nyomában

Az angol-magyar kapcsolatok valóságát hűen tükrözi IV. Edward szövetséget ajánló követése, melyet 1474-ben küldött Magyarország királyához, a „francia trón bitorlója” ellen. Az

¹¹⁷ RAZSÓ Gyula: Hunyadi Mátyás török politikája. Hadtörténelmi Közlemények, 22. évf. (1975.) 2. sz. 2.o.

¹¹⁸ LENGYEL Dénes: Régi magyar mondák. Bp.: Móra Ferenc Kiadó, 1972. 166.o.

¹¹⁹ BÁRÁNY Attila (2014) 37.o.

angol udvar erőfeszítéseket tett a magyar-burgundi és az angol-burgundi kapcsolatok megerősítésére. Mátyás követet küldött Burgundiába Neuss ostromával kapcsolatban, így elmondható, hogy aktív „háromszög” jött létre.¹²⁰ Figyelemre méltó, miszerint Mátyás követei és Merész Károly felosztották a birodalmat, azonban ezek a tervek Neuss ostromának kudarcával szertefoszlottak.¹²¹ Ennek ellenére a burgundi szövetség (mely Merész Károly halálával véget ért), hozzájárult a gmunden-korneuburgi békének a megkötéséhez és Mátyás elismeréséhez, mint cseh király.¹²²

Dzsem herceg ügyében a francia, angol és velencei diplomácia felélénkült, a magyar és angol követek ekkor is egy oldalon álltak. A velencei követ Franciaország királyára, aki kezdetben átadta volna Dzsemet Mátyásnak, sikeresen gyakorolt nyomást. Mátyásról azt a képet terjesztették a francia diplomácia elé, hogy csak „át akarta adni őt a Töröknek pusztán abból a célból, hogy békét kössön vele”. Továbbá VIII. Károly francia király előtt az alábbi szavakkal éltek: (ha kiszolgáltatná Mátyásnak Dzsem herceget), „Franciaország királya megszegné ígérését és az egész kereszténységet a biztos veszedelemnek tenné ki, és ez által nehezen válhatna a legkeresztényibb uralkodóvá”. VII. Henrik 1488 januárjáig kapott értesüléseket az ügy állásáról, azonban inentől nem megszakadnak a források tudósításai. Mindössze annyit tudunk, hogy a francia diplomácia lépései miatt a herceg átadása ellehetetlenült.

V.2. Mátyás francia forrásokban

Mátyás volt az utolsó magyar uralkodó, aki a 15. századi francia történetírásban szerepet kapott. Viszont mivel a Francia Királyság és Mátyás között nem jött létre jelentősebb együttműködés vagy követjárás, ezért nem törekednek átfogó kép formálására.¹²³

A francia források többsége a Habsburg-ellenes propaganda és az egyszerű származás miatt elmarasztaló véleménnyel van Mátyásról. Szerzőik szerint Mátyás „a jog ellenében” uralkodik, trónbitorló. Apja a törökök ellen fényes sikereket ért el, de kora elvárásainak nem felel meg. Egyszerű nemesi családból származik, így fiának nincs helye Magyarország trónján, Európa régi uralkodócsaládjai között. A burgundi udvarban a Habsburg térnyerés és befolyás növekedése miatt, a Bécset uraló Mátyás képének nem maradt hely.

Georges Chastellain burgundiai történétíró a következőképpen elmélkedik V. László haláláról:

„Láttam én magyar királyt, ki várta.

¹²⁰ BÁRÁNY Attila (2014) 58-59.o.

¹²¹ BÁRÁNY Attila (2014) 61-62.o.

¹²² BÁRÁNY Attila (2014) 70.o.

¹²³ CSERNUS Sándor (1998) 118.o.

*Kedvesét nemes frigyre, hitvesi nászra
 Ám testét befödte szemfödél, megölte
 Nem tudni mily gálád árulás, hitszegés.
 Halott ő immár, s koronáját tőle.
 Elragadta egy közrendű társa
 Ki neves, hírneves személy.
 S így sorvadt el a királyi gyökér
 És szakadt ki földjéből örökre
 S a felkapaszkodott póri származás
 Szemét a királyi trónra vethette"¹²⁴*

Olivier de la Marche így fogalmaz Mátyással kapcsolatban: „Magyarország és Csehország királyságai pedig Ausztriai Frigyes császárt, ... illetik életében... noha ezt az országot megkaparintotta, és most minden jog ellenében bitorolja az a bizonyos nagyhatalmú Mátyás király, a valachiai fehér lovag fia, aki a mondott Magyar Királyság királyának nevezi magát.”

Jean Molinet hasonló szemléletű krónikát írt, melyben ugyancsak érvényesül a lovagkori eszme, mely elítéli „a jöttment” uralkodó karrierjét. Bécs ostromának leírásakor kiemeli, hogy Mátyás 27 napon keresztül ostromolta, erre tizenhétezer dukátot költött. Bécs városát több évig „megszállta” ezzel Mátyás. Vele szemben megjelenik Frigyes, „burgundi módra páncélozott lovával” akinek a városlakók esküt tettek.¹²⁵

Philippe de Commynes Mátyás-képe azonban gyökeresen eltérő, mint francia kortársaié. Elvetette az „egyszerű pártos” megközelítéseket, nemzetközi politikai ismeretei több oldalról biztosítottak számára belátást. Emlékiratainak XII. fejezetében „Értekezés az emberi élet, különösen pedig a fejedelmek nyomorúságáról, azok példáin keresztül, akik a szerző korában éltek; legfőképpen azonban Tizenegyedik Lajos király sorsának alakulásával kapcsolatosan” cím alatt számos európai fejedelmet megemlít, összehasonlít. Köztük van Hunyadi János, annak fiai és V. László is. Commynes kitűnő pontossággal írja le Hunyadi László kivégzését, Mátyás fogságát, majd koronázásának menetét és szerepet ad „a mondott Fehér Lovag özvegyének” is, mint az események döntésre vivője.

A fő fejedelmi ötös, akiket bemutat és összehasonlít: Merész Károly, III. Edward, XI. Lajos, II. Mehmed és Hunyadi Mátyás. Aki minden hatalma ellenére a legrosszabbul sáfárkodott a lehetőségeivel, az Merész Károly, és aki kemény munka és súlyos szenvedések árán a legtöbbet érte el, XI. Lajos. XI. Lajossal párba állítható, de közel sem olyan eredményes III. Edward.

¹²⁴ CSERNUS Sándor (1998) 120.o.

¹²⁵ MOLINET, Jean: Chroniques de Jean Molinet. Verdier kiadó, Párizs, 1892. 98-102.o.

Mátyással kapcsolatban Commynes dicsérő szavai mellett megemlíti, hogy élete végére mindenki félni kezdett tőle, és csak önmaga hozott döntéseket. Ez utóbbi kritika külföldi és hazai ellenségeinek véleményét tükrözi. A Magyarországon alkotókkal szemben Commynes nem a tökéletes uralkodót látja Mátyásban, hanem azt a fejedelmet, aki kvalitásainak okán emelkedik ki a többi közül, sikereit hódításokban lehet mérni, de „háborúban és békében” elővigyázattal és óvatossággal irányított. Elismeri, hogy Mátyás hatalmát kezdetben apjának és anyja pártjának köszönheti, és belátja, hogy ezután „saját érzékeinek” és saját uralkodói rátermettségének köszönheti annak megtartását. Commynes ezenkívül az önkényuralom megjelenését láttatja uralkodásában, melyet elkerülhetetlennek lát olyan esetekben amikor a fejedelmeknek „ellen-ségtől többé nem kell félniük, s így többé nem tartja őket féken senki.” Beszédes, hogy „Mehe-met Ottoman” ötödikként bekerült ebbe a válogatásba, mivel kortársai hasonló gondolatot el sem tudtak volna képzelni, Commynes viszont kiáll amellett, hogy a szultán kora egyik legnagyobb fejedelme. Mehmedhez, Lajoshoz és Mátyáshoz hozzáfűzi, hogy „ők hárman voltak a legnagyobb fejedelmek, akik az utóbbi száz évben uralkodtak.”

A propaganda szerint Mátyásban „a kereszténység bajnoka” találkozik a „Machiavelli-értel-memben” vett modern fejedelemmel. Commynes szerint Mátyás egy törökellenes harcokban ma-gát kitüntetett hadvezér fia, akinek pártja elég pénz és hatalmat szerzett Mátyás királlyá választásához, ezt követően azonban a maga erejével és értelmével formálta országát egy korabeli nagyhatalommá. Commynes számára a modern államférfi a példakép, aki ha kell, célja elérése érdekében nem válogat eszközeiben, ekképp vált szemében Mátyás nagy tekintélyű, reneszánsz fejedelemmé.¹²⁶

V.3. „Egész Oroszország ura” és Matthias Corvinus együttműködéséről

III. Vaszijevics Iván 1487-ben bevette Kazánt, majd a lengyelekkel és a litvánokkal vívott harcai után büszkén fogadhatta Mátyás üdvözlését, melyben örömét fejezte ki, hogy hatalma így növekedik. Iván rejtgetett politikai célja Bizánc elfoglalása volt, 1464 óta az ő metropolitája gyakorolta a konstantinápolyi patriarcha egykori jogait. Iván a Magyarországgal is szomszédos Lengyel Királyság keleti határai fenyegette a korszakban, ezáltal Mátyás potenciális szövetségesevé vált. Iván és Mátyás egyaránt neheztelt a lengyel hatalomra, Ivánt litvániai, Mátyást cseh politikájában fogta vissza IV. Kázmér királysága.

1482-ban, amikor cseh-lengyel koalíció formálódott ellene, Iván Oroszországgal kereste a szövetséget. Iván nemcsak szövetséget ajánlott, hanem egy titkos okiratban a lengyelek elleni

¹²⁶ CSERNUS Sándor (1998) 123-125.o.

együttes támadásban egyeztek meg, és Kuriczint Magyarországra küldte, hogy személyesen üdvözölje Mátyást. Nem sokkal később Mátyás Kelemen követet küldte figyelmeztetni a cárt, hogy a közel jövőben Kázmérra támad, és azt kérte Ivántól, hogy a szövetség értelmében legyen segítségére.

Iván látszólag nem bízott Mátyás őszinteségében, felvilágosítást kért Mátyás hadjáratának tervéről. Amikor Mátyás követe megérkezett Ivánhoz, a szövetség fenntartásának hírével, a cár bízva Mátyás segítségével azonnal megkezdte hadjáratát Kázmér ellen, és szövetségeseivel komoly károkat okoztak az ellenfél földjén. Mátyás azonban III. Frigyesről tartva kitért a cár nyílt támogatása alól, mivel eredeti célja IV. Kázmér sakkban tartása volt. A cár Mátyáshoz küldött követeivel tudtára adta elégedetlenségét vele szemben, viszont kitartott a szövetség mellett. „Bárcsak megtudná a mi ellenségünk, hogy a mi testvérünkkel, Mátyás királlyal mi ő ellene egy ember vagyunk.”¹²⁷ Iván továbbá titokban megtudakolta, hogy milyen viszonyban áll Mátyás a törökkel, némettel, csehekkel, lengyelekkel, hogy meggyőződjön arról, hogy számolhat-e szövetségeseire.

Mátyás „egész Oroszország urától” fejedelmi ajándékot vehetett át, Bécsből 1488. december 16-án azt nyilatkozta, hogy fenntartja a kötött szövetséget. III. Frigyes már a következő évben egy újabb cseh-lengyel szövetséget hozott létre Mátyás ellen, viszont halála megakadályozta az orosz-magyar együttműködés tényleges létrejöttét.

A szövetséget azonban a felek mellékes szándékokkal is kötötték, Iván arra kérte Mátyást „mutatná meg hozzánk való barátságát és küldene nekünk ágyúöntő mestereket, kik értsenek értenének ágyúkat önteni és a kik értenek az ágyúkkal való tüzelést és a városok megszállását. És küldene hozzánk olyan mestereket, kik értsenek az érczmunkához, az arany- és ezüstműveséghez és a kik értsék az érczet elválasztani a földtől ; mert az én földemben arany és ezüst van ugyan, de nem tudják azt elválasztani a földtől. Azután küldjön nekünk ezüstmiveseket, a kik tudjanak jó ezüstedényeket, végre pedig építő kőműveseket, kik értenek a templomok és paloták építéséhez és a városok csinálásához.” Mátyás időnként eleget tett ennek a kérésnek, fennmaradtak olyan orosz pénzek, amelyeken László király arcképe, vagy Mátyás és Iván egyesített címere látható. Felélénkült a kereskedelem a két ország között, Krakkón át viszonylag olcsó orosz prém áramlott Magyarországra.

Mátyás halála után ez a kapcsolat hamar összeomlott, ugyanis Mátyás utódja, Ulászló már nem fenyegette Lengyelország déli határait, nem háborgatta az orosz politikai köreit¹²⁸

¹²⁷ MÁRKI Sándor: Orosz-magyar érintkezések Mátyás király és a Jagellók korában. Erdélyi Múzeum, 10. évf. (1893) 10. sz. 555-557.o. (Továbbiakban MÁRKI Sándor 1893)

¹²⁸ MÁRKI Sándor (1893) 558-561.o.

Összegzés

Milyen mértékben tér el a hazai és a külhoni Mátyás-kép?

A magyar művek gyakran „nemzeti” vagy „a legnagyobb magyar uralkodó” jelzőkkel méltatják Mátyást. A magyarországi reneszánsz szerzők, ezen a képen túllőve, műveikben a győzhetetlen király, Traianus - Róma Optimus Princeps-éhez - hasonló uralkodói tökély imázsát láttatják.

Ezzel szemben az európai szerzők túlnyomó része származásából kifolyólag nem is találja méltónak a hatalomra, szemükben csak egy alacsony származású trónbitorló. Cselekedeteit bírálattal, megvetéssel jellemzik. Néhány szerző azonban különböző okokból meglátta Mátyás uralkodásának a pozitív oldalát, elég csak II. Pius szentelt kardjára, Unrest krónikájára vagy Commines írásaira gondolni. A török forrásokban szembeűnő a magyar állam gyengeségének hangsúlyozása, mely személytől független. A király döntéseiben meglátják a rációt, a ravaszságot, ami sok keresztény szerzőről nem mondható el.

Hogyan viszonyultak a „kereszténység védőbástyájá”-hoz a külföldi szerzők?

Az egyházi ügyekben illetékes szerzők kivételével nem érdekli különösebben a szerzőket ez a szállóige. Commines, aki talán a legréálisabb Mátyás-portrét adja vissza írásiában, sem említi meg e képet uralkodásának bemutatásában. Inkább diplomáciai húzás, vagy a propaganda eleme, mintsem valós, Mátyás uralkodását jellemző metafora. Mátyás közép-európai hadműveletei elvonták a figyelmet török elleni politikájáról, ezzel kapcsolatban kapja a legélesebb kritikákat és dicséreteit is.

A szerzők, akik megemlítik a király kereszténység megvédésére irányuló erőfeszítéseit, elsősorban a törökverő apát látják a királyban, aki nevéhez hűen eleget tesz a pápai keresztes hadjáratnak. Piccolomini a szállóigét politikai célzattal emelte Európa-szintű képpé, egy összeurópai szövetség (vagy hadjárat) létrehozását irányozta elő, de ez Mátyás uralkodása alatt nem jöhetett létre.

Miként változott a magyar külpolitika mozgástere, fő fókuszpontja(i), az erről alkotott vélemények?

Mátyás hatalomra jutásakor a királyi hatalom ingatag lábakon állt. E helyzet megváltoztatása a pápaság feltétel nélküli támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg (a keresztes hadjárat indításának céljától vezérelve, mivel az mind III. Callixtus és II. Pius fő célja volt). Mátyás csak a belpolitikai helyzetének stabilitása után tudott jelentős lépésekre elkötelezni magát. Az 1463-

as jajcai hadjárat még jelentős velencei segítséggel ért el sikert, a cseh háborúkat és az azt követő nyugatiakat viszont már szinte csak a Magyar Királyság erőforrásaiból finanszírozta.

A nyugati expanzió kapcsán a külföldi szerzők képesek kész történelmi tényeket, eseményeket megtagadni vagy elferdíteni. Pár példa a művekben megjelenő alternatív valóságokból: Mátyás első osztrák háborúja például a bécsi börtönököt töltötte meg, Frigyeset csak a pápa és Velence kényszerítette megbékélésre. Bécs ostromakor Frigyes lovagi páncélzatban érkezik Bécsbe, és a polgárok esküt tesznek neki, Mátyás csak megszállóként van jelen. A király, aki zsoldoshadseregére támaszkodva Csehország melléktartományait megtartani, Frigyes császár városát elfoglalni képes volt, a forrásokban soha nem nőtte és nem is nőhetette ki a magyar trónbitorló képét, hacsak nem történt olyan esemény az író életében vagy környezetében, ami ezt gyökeresen megváltoztathatta volna.

Milyen erősnek mutatkozik a határon túli forrásokban a Magyar Királyság?

Ellenségeinek és szövetségeseinek véleménye ebben a problémakörben is a spektrum két végpontján fekszik. Mátyás uralma labilis alapokon kezdődött, és labilis alapokon is állt, az életére felesküdő nemesek lojalitásában nem lehet biztos, ezért vasakaratóval irányít, diplomáciai baklövéséből csak a pápa és Velence húzzák ki. Turszun mintegy macska-oroszlán harcba ülteti át a magyar-török konfliktust, de nem ritka az sem, hogy maga Allah cselekedetei mentik meg a gyaurokat.

A reneszánsz szerzők propagandaműveiben azonban Mátyás Traianus magasságába emelkedik, s Ulászló legalább annyit süllyed Mátyáshoz képest Marino szemében. Ajándékot kap „egész Oroszország urá”-tól, szövetségi rendszere kiterjed továbbá Burgundiára, a svájci kantonokra, a német rendekre és még egy ideig Angliára is. A kereszténység győzhetetlen harcosa, aki uralkodása végére a pápai legátust már bécsi udvarában fogadja. Commynes szerint Mátyás uralkodói tehetségének köszönhetően tette országát nagyhatalommá és ezt modern államférfiként békében és háborúban sikeresen kormányozta.

Irodalomjegyzék

Könyvek

- BÁRÁNY Attila – KAVECSÁNSZKI Máté – PÓSÁN László – TAKÁCS Levente: Hunyadi Mátyás kora. Debrecen: „Magyarország a középkori Európában“ Kutatócsoport, 2019.
- BOBRZYNSKI Michał, Smolka Stanisław: Jan Długosz: jego życie i stanowisko w piśmiennictwie. Krakkó: Wydawn. K. Przeddzieckiego, gł. skł., 1893
- CSUKOVITS Enikő: Hungary and the Hungarians: Western Europe's View in the Middle Ages. Budapest: Viella kiadó, 2018.
- DE COMMYNES, Philippe: Mémoires de Philippe de Commynes. Párizs: Firmin-Didot, 1881.
- ENGEL Pál, KRISTÓ Gyula, KUBINYI András: Magyarország története 1301-1526. Budapest: Osiris Kiadó, 2005.
- FRAKNÓI Vilmos: Carvajal János. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1889.
- FRAKNÓI Vilmos: Egy pápai követ Mátyás udvaránál. Budapest: Franklin társulat, 1901.
- FRAKNÓI Vilmos: Mátyás levelei, Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1895.
- GERŐ László: Mátyás király budai palotája. Kiskőrös: de csejte Kiadó, 1994.
- KUBINYI András: Mátyás király. Budapest: Vince Kiadó, 2006.
- LENGYEL Dénes: Régi magyar mondák. Budapest: Móra Ferenc Kiadó, 1972.
- MOLINET Jean: Chroniques de Jean Molinet. Párizs: Verdier kiadó, 1892.
- PÁLOSFALVI Tamás: From Nicopolis to Mohács, 1389-1526. Leiden: Brill kiadó, 2018.
- PÓR Antal: Aeneas Sylvius. Budapest: Szent-István Társulat, 1880.
- RAZSÓ Gyula – V. MOLNÁR László (Szerk.): Hunyadi Mátyás. Budapest: Zrínyi kiadó, 1990.
- THÚRY József: Török történetírók. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1893.
- V. KOVÁCS Sándor: Janus Pannonius összes munkái. Budapest: Tankönyvkiadó, 1987.

Források

- ÁGOSTON Magdolna: A rendi struktúra és társadalomszemlélet Jakob Unrest Osztrák krónikájában. Szeged: 1979. (Bölcsészdoktori értekezés)
- BÁRÁNY Attila – GYÖRKÖS Attila (Eds.): Matthias and his legacy. In: Papp Klára (Szerk.): Speculum historiae Debreciense Debrecen: Debreceni Egyetem Történelmi Intézet, 2009. 17.o.

- MICHAEL Maurice (Szerk.): The Annals of Jan Dlugosz. Charlton: IM Publications, 1997.
- SIMON Alexandru: Matthias Corvinus' Anti-Ottoman Policies in the Early 1470'

Folyóiratok

- ARTHUR Benisch: Marino Sanuto „Diarii”-jének magyar művelődéstörténeti vonatkozásai. Művelődéstörténeti értekezések, 1903. 9.sz.
- BÁRÁNY Attila, NOVÁK Ádám: Mátyás Közép-Európa-politikája. Rubicon, XXXII. évf. (2022) 5. sz.
- CSERNUS Sándor: Zsigmond és a Hunyadiak a francia történetírásban. Századok, 132. évfolyam. (1998) 1. sz.
- JÁSZAY Magda: Mátyás király. Milyenek látta a humanista világ?. Rubicon XXXI. évf. (2021) 357-358. sz.
- KÖRMENDI Tamás: A magyarság ábrázolása a nyugati-európai elbeszélő forrásokban a 13. század végéig. Korall, 10. évf. (2009) 38.sz.
- MÁRKI Sándor: Orosz-magyar érintkezések Mátyás király és a Jagellók korában. Erdélyi Múzeum, 10. évf. (1893) 10. sz.
- MARTON József: Magyarország képe és megítélése Enea Silvio Piccolomini életművében. Irodalomtörténet Közlemények, 110. évf. 7. sz. (2006)
- RAZSÓ Gyula: Hunyadi Mátyás török politikája. Hadtörténelmi Közlemények, 22. évf. (1975.) 2. sz.

Internetes oldal

- <https://dka.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=40753>, Letöltés: 2024. 01. 26.
- KÁDAS István: Egy „nemzeti király”, aki Habsburgot akart utódjául
https://regnumportal.hu/regnum2/node/28?fbclid=IwAR3fZdmZJLTVlt7CWIr1vv7oqXim mRyH1BKe_ejRNeIXvIcKe-GfDfScY3c, Letöltés: 2024. 01. 30.
- VESZPRÉMY László: Matthias Corvinus of Hungary — A Ruler Straddling Two Epochs
- https://www.hungarianconservative.com/articles/culture_society/matthias_corvinus_renaissance_culture_ottoman_wars_habsburgs_mixed_legacy/?fbclid=IwAR0MunBWgy7up6zz Q9CbN0heriHESzOrEVx5Yz-RX3AOtxOiM4BGq6gGYaY, Letöltés: 2024. 01. 30.
- Hadtörténelmi Intézet és Múzeum: Mátyás király és Bécs elfoglalása – 1485. június 1., Letöltés: 2024. 02. 07.

- CSERNUS Szilveszter: Fegyver helyett kiéheztetéssel foglalta el Ausztria bevehetetlen erősségeit Hunyadi Mátyás, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://www.worldhistory.org/uploads/images/15216.png?v=1644508991&fbclid=IwAR1ke8MRryQhal5PDSVkoqA0tFSbb-wA5yIvr8C3NWzcBVe3N9cAOVYZJlo>, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://www.ebay.com/itm/145007998880?fbclid=IwAR3cDBiuVeRvdkXTO0Rli4bzodcR9IG1wVnrc5CDinXzHgvBcJDzMu4j3sA>, Letöltés 2023. 02. 03.
- http://www.emersonkent.com/map_archive/europe_1490_map.htm?fbclid=IwAR3cDBiuVeRvdkXTO0Rli4bzodcR9IG1wVnrc5CDinXzHgvBcJDzMu4j3sA#google_vignette, Letöltés 2023. 02. 03.
- http://matyaskiraly.network.hu/kepek/festmenyek_mualkotasok/benczur_gyula_matyas_fogadja_a_papa_koveteit, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://picryl.com/media/buda-nurnbergi-kronika-0e7aaf?fbclid=IwAR3-rJjVip5QY_Eu-5-c7R_s4eRZ-GoTGqt5Bax69EphX2KA9Qs7m4XIZ1g
- https://picryl.com/media/alba-regia-in-the-middle-ages-626425?fbclid=IwAR28pw6056_Z9gdc0Nai1bb6WjrhQ-WPKM85P2uwLTXIwhCFWRkCevw4SKI, Letöltés 2023. 02. 03.
- <http://warfare.tk/15/Graduale-132r.htm>, Letöltés 2023. 02. 03.
- <http://warfare.tk/15/Graduale-132r.htm>, Letöltés 2023. 02. 03.
- http://matyaskiraly.network.hu/kepek/matyas_kiraly_hadserege/magyar_balazs_hadvezer_1263100_2999_n, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://www.google.hu/books/edition/Historia_Polonica/3R5hAAAACAAJ?hl=hu&gbpv=0, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://www.google.hu/books/edition/M%C3%A9moires_de_Philippe_de_Commynes/LyQ2MQCZhn8C?hl=hu&gbpv=0, Letöltés 2023. 02. 04.
- <https://corvina.hu/hu/a-corvinakrol/tortenet/a-konyvtar-tortenete/>, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://islamicchronicles.com/islamic-history/ottoman-empire/siege-and-conquest-of-constantinople-6-april-29-may-1453/>, Letöltés 2023. 02. 04.
- <https://www.lookandlearn.com/history-images/M645148/Frederick-III-Holy-Roman-Emperor?fbclid=IwAR0qMsgOZ20LEmRfz18yyzbUXpGpr0rsNFsSfgmLOvWqMDz1V7lsb4eLUYQ>, Letöltés: 2023. 02. 04.
- https://arthive.com/janmatejko/works/548658~Casimir_IV_Jagellonchik_Series_Portraits_of_Kings_and_Princes_of_Poland?fbclid=IwAR1fJKpNNW0AzSXLpoJjEDi6JhSTj0mPPoW10p0mMtbhkW9N5y0pYh8VOSw, Letöltés 2023. 02. 04.

- <https://history-maps.com/story/Kingdom-of-Hungary-Late-Medieval/event/Reign-of-Vladislaus-II-of-Hungary>, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://www.inyourpocket.com/wroclaw/wroclaw-breslau-vratislav-one-city-many-names_71548f?fbclid=IwAR3YmZ8V1uCN1a6t_jTGjGJFWf1PoV8bfLT7YMy9H50EQ2al2ofd06P4gPo, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://history-maps.com/story/Kingdom-of-Hungary-Late-Medieval/event/Siege-of-Vienna>, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://www.diplomacyandcommerce.rs/szabacsviadala/?fbclid=IwAR1BU9D_5m5MJw77pRMwJvzNQ56ba91ISmP6t6RHkvgsrJGVejY5TAV8pg, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://popehistory.com/popes/pope-callixtus-iii/?fbclid=IwAR1Engu0_bKRdj5SRgkBUIJHcFJT_K-RcSQ2C8eaIKbGWbAodooI65b8YnU, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://www.ibs.it/paolo-ii-veneziano-sede-an-libri-vintage-vari/e/2560350102789?fbclid=IwAR2-zZsyrFV5BWEi19qPi4a1togWIPrtLb9MUvOEr6-oEN-TBruI96HQ1zg>, Letöltés 2023. 02. 03.
- https://histori.blog.hu/2023/08/07/a_legellentmondasosabb_papa_iv_sixtus?fbclid=IwAR2po7lf4_23uiaSGJrLFTE66mxUsm0phv6KSqY6t5xnXk8FeNYZY91GBIY, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://mult-kor.hu/orgiak-verivaszat-hullagyalazas-tiz-botranyos-papa-20170125?pldx=6&fbrkMR=desktop&fbclid=IwAR3-uQ5V4tqjC168AzHov6bZXP1-YkV6FkeQkFq8EJiA1WnL3GyKb5z4v9w>, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://warfarehistorynetwork.com/article/soldiers-matthias-corvinus/>, Letöltés 2023. 02. 03.
- <https://historia-cronologia.lapunk.hu/i-gyorgy-cseh-kiraly-1206214>, Letöltés 2023. 02. 04.

Melléletek

1. számú melléklet: A Magyar Királyság Mátyás uralkodása előtt, alatt és után
2. számú melléklet: A Magyar Királyság reprezentatív helyszínei Mátyás uralkodása alatt
3. számú melléklet: Fekete sereg
4. számú melléklet: Művek
5. számú melléklet: Mátyás korának kiemelkedő államférfiai
6. számú melléklet: Mátyás uralkodása alatt regnáló pápák
7. számú melléklet: Mátyás külpolitikai sikereinek helyszínei
8. számú melléklet: Festmények Mátyással kapcsolatos eseményekről

1. számú melléklet

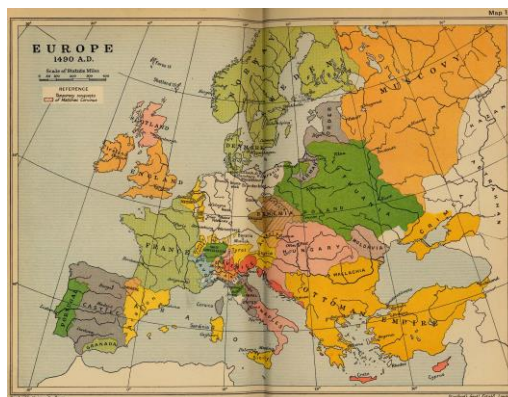
A Magyar Királyság Mátyás uralkodása előtt, alatt és után

Európa Konstantinápoly eleste előtt, 1450 körül¹

Mátyás hódításai²

Európa Mátyás halála után³

¹Letöltés(2023.02.03.):<https://www.worldhistory.org/uploads/images/15216.png?v=1644508991&fbclid=IwAR1ke8MRryQhal5PDSVkoqA0tFSbb-wA5yIvr8C3NWzcBVe3N9cAOVYZJlo>

²Letöltés(2023.02.03.):<https://www.ebay.com/itm/145007998880?fbclid=IwAR3cDBiuVeRvdkXTO0Rli4bzodcR9IG1wVnrc5CDinXzHgvBcJDzMu4j3sA>

³Letöltés(2023.02.03.):http://www.emersonkent.com/map_archive/europe_1490_map.htm?fbclid=IwAR3cDBiuVeRvdkXTO0Rli4bzodcR9IG1wVnrc5CDinXzHgvBcJDzMu4j3sA#google_vignette

2. számú melléklet
A Magyar Királyság reprezentatív helyszínei Mátyás uralkodása alatt

Mátyás és környezete, Mátyás a pápai követeket fogadja⁴

Buda a nürnbergi krónikában, 1493⁵

A koronázóváros Mátyás korában⁶

⁴Letöltés (2024.02.07.): http://matyaskiraly.network.hu/kepek/festmenyek_mualkotasok/benczur_gyula_matyas_fogadja_a_papa_koveteit

⁵Letöltés (2024. 02.07.): https://picryl.com/media/buda-nurnbergi-kronika-0e7aaf?fbclid=IwAR3-rJjVip5QY_Eu-5-c7R_s4eRZ-GoTGq5Bax69EphX2KA9Qs7m4XIZ1g

⁶Letöltés (2024. 02.07.): https://picryl.com/media/alba-regia-in-the-middle-ages-626425?fbclid=IwAR28pw6056_Z9gdc0Nai1bb6WjrhQ-WPKM85P2uwLTXIwhCFWRkCevw4SKI

3. számú melléklet

Fekete sereg

Magyar gyalogság⁷

Lovag a fekete seregből⁸

Magyar Balázs, a fekete sereg hadvezére⁹

⁷ Letöltés (2024 02.06.):<http://warfare.tk/15/Graduale-132r.htm>

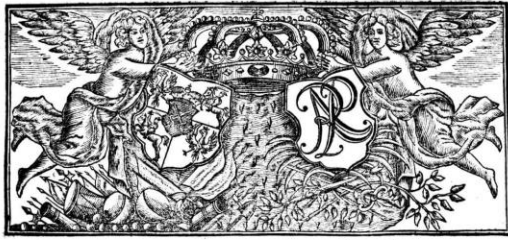
⁸ Letöltés (2024 02.06.):<https://www.warhistoryonline.com/instant-articles/greatest-army-black-army.html>

⁹ Letöltés(2024.02.06.):http://matyaskiraly.network.hu/kepek/matyas_kiraly_hadserege/magyar_balazs_hadvezer_1263100_2999_n

4. számú melléklet

Művek

IOANNIS DŁVGOSSI
SEPT
LONGINI
CANONICI CRACOVIENSIS,
HISTORIÆ POLONICÆ
LIBER DECIMVS.

2370

Casimiro Rege Poloniarum

1179

1181

LARISSIMO Poloniarum fide-
re, & qui immen-
sa feruentissima
que chaurate Re-
gnum & gentem
Poloniarum, ero-
serat, extulerat,
amplificauerat
illustissimo vi-
delicet Casimiro secundo, Poloniarum Re-
ge, occidente, ad occupandum Regni Po-
lonie terras, munitiones, comitia, & ca-
stra, multorum hostium inuidorum Regis
eiusdem, qui metu Casimiri Regis, dum vi-
neret, continebantur, flagrare coepit ambitio.
Et quasi signo dato, morte Regis Casimiri ad
fui reuocantur peris, in occupationem Polonia
Regni, grassabantur. Nam Hasso miles de
Hucteribayn, filius Samis de Prade, Ordonis
Marchionis Brandenburgensis, filii Ludouici
Romane Regis, Capitaneus, duobus
Saxoniis, qui in castris Sanois morabantur,
per tertium sibi, & paucitatem gentium & vi-
tualium, & abientis Sandvigi de Wersob
Castellum Bistowis, & eiusdem castri Sanois
Capitaneus, significantibus castrum Sanois cum
paucis, quorum maior pars ex agrestibus erat,
obfusione singens, expugnare coepit, violato
foedere de obseruandis pachi fuffereutia, se-
nijor. Polon. Liber X.

MÉMOIRES
DE
PHILIPPE
DE COMMYNES

Nouvelle édition revue sur un manuscrit ayant appartenu

A
DIANE DE POITIERS

ET A LA FAMILLE DE MONTMORENCY-LUXEMBOURG

PAR

R. CHANTELAUZE

ÉDITION ILLUSTRÉE

d'après les monuments originaux

DE QUATRE CHROMOLITHOGRAPHIES
et de nombreuses gravures sur bois

PARIS

LIBRAIRIE DE FIRMIN-DIDOT ET Cie

IMPRIMEURS DE L'INSTITUT DE FRANCE

56, RUE JACOB, 56

1881

Tous droits réservés.

BIBLIOTHÈQUE S. J.

Les Fontaines
60500 CHANTILLY

Jan Długosz: Historia Polonica¹⁰

Mémoires de Philippe Commynes¹¹

Philostratos-corvina jobb oldali címlapja¹²

¹⁰Letöltés(202402.07.):https://www.google.hu/books/edition/Historia_Polonica/3R5hAAAACAAJ?hl=hu&gbpv=0

¹¹Letöltés(202402.07.):https://www.google.hu/books/edition/M%C3%A9moires_de_Philippe_de_Commynes/LyQ2MQCZhn8C?hl=hu&gbpv=0

¹² Letöltés (202402.07.):<https://corvina.hu/hu/a-corvinakrol/tortenet/a-konyvtar-tortenete/>

Janus Pannonius: Könyörgés az istenekhez, a török ellen hadba induló Mátyás királyért

Bontja a szent lobogót, viszi Mátyás a török ellen;
Rajta, segítsétek mind, egek istenei;
Add neki kardod, Mars; paripád, Castor; Phoebus íjjad;
Pallas, a vértedet; add, Herkules a buzogányt!
Vulcanus, kalapálj páncélt, mit a dárda se tör be,
Achilles aminőt hord vala és Aeneas;
A csatavész közepette, fölébe borítva a pajzsod,
- Meg ne sebezhessek - védj te magad, Jupiter!
Ámde ha jobban esik lustán heverészetek ottfenn,
Szóljatok atyjának, küldje le őt körötök,
S nem kell más, maga is megvédi fiát a csatában,
Szórja az égből is gyorstüzü mennyköveit.¹³

1482. márczius. III. Frigyes császárnak. Hadüzenet.

Serenissimo principi domino Federico Federico Romanorum imperatori etc. Mathias etc. Non diffidavimus hactenus vestre serenitati, quia nos hostem vobis facere noluimus, ne videremur inscriptionibus mutuis contraire. Sed cum videremus promissa maiestatis vestre nobis facta non servari, iura nostra, que nobis secundum inscriptiones et obligamina maiestatis vestre debebantur, ac damnum et interesse, sicuti heedem (így) inscriptiones vestre canunt, quibus potuimus modis requisivimus, et in hunc finem ea, que post non impleta nobis promissa inter nos et maiestatem vestram facta sunt, salva benevolentia nostra et amicitia mutua prosecuti sumus, prout in ipsis inscriptionibus maiestatis vestre continetur. Verum quia postmodum intelleximus et ipsa rerum experientia cognovimus maiestatem vestram, violatis inscriptionibus suis non contentam, plurima contra nos et statum regnumque nostrum hostilia, sine omni iusta et legitima causa et ratione attentasse et non solum se nobis hostem fecisse, sed etiam alios plerosque principes contra nos incitasse, quod usque modo facere et cooperari non desinit, ideo nos volentes, ut par est, partes nostras ab iniuriis et hostilitatibus maiestatis vestre defensare, ac cum auxilio Dei illatam nobis hostilitatem propulsare, ex nunc maiestati vestre ac terris et

---

¹³ V. KOVÁCS Sándor (1987) 155.o.

dominiis suis hereditariis et signanter Austrie et Stirie diffidamus, illisque omnino in antea, invocato prius Dei auxilio, hostem esse presentibus declaramus, denuntiantes per expressum, quod quidquid deinceps faciemus, tanquam contra inimicum et diffidatum. hostem nostrum faciemus et curabimus, quibus poterimus modis, auxiliante nobis Deo et iustitia, illatas a maiestate vestra nobis et regno nostro iniurias ac hostilitates vindicare. Super quo nolumus a maiestate vestra, que huic diffidationi nostre causam et occasionem prebuit, vel a quocumque alio nobis imputari. Datum.¹⁴

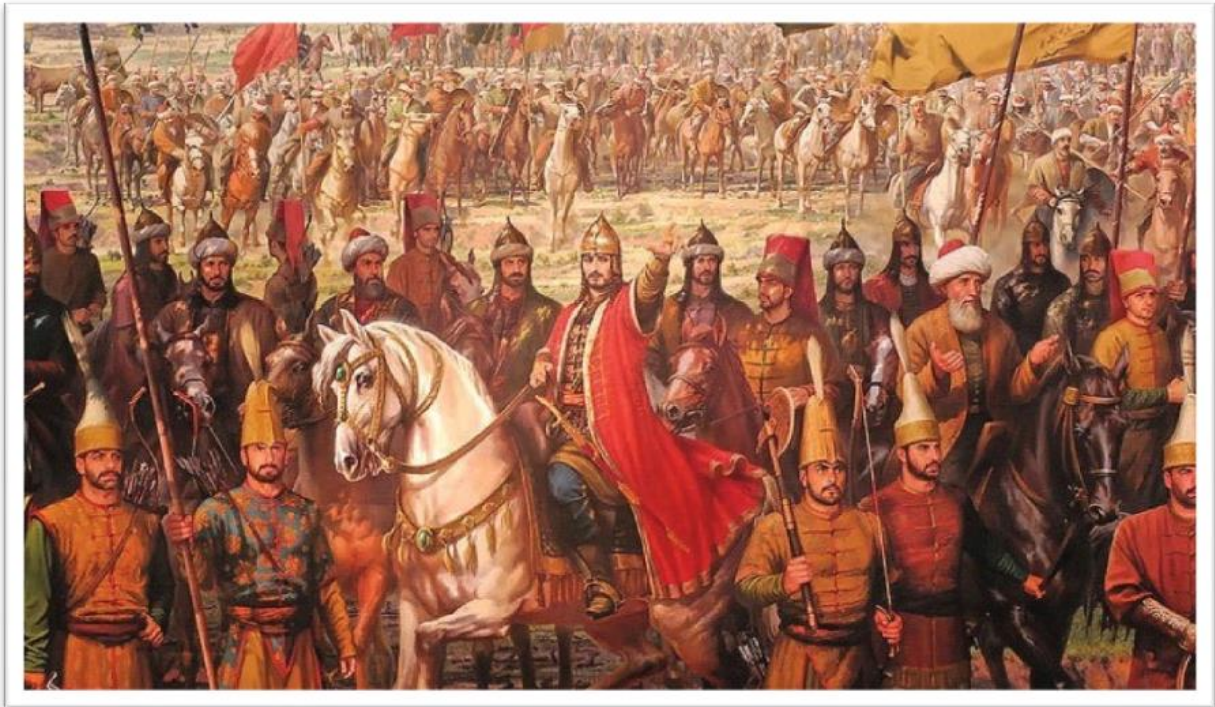
---

¹⁴ FRAKNÓI Vilmos: Mátyás levelei (1895) 209.o.

5. számú melléklet

Mátyás korának kiemelkedő államférfiai

II. Hódító Mehmed bevonul Konstantinápolyba¹⁵

III. Frigyes¹⁶

IV. Kázmér¹⁷

II. Ulászló¹⁸

¹⁶ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://www.lookandlearn.com/history-images/M645148/Frederick-III-Holy-Roman-Emperor?fbclid=IwAR0qMsgOZZ0LEmRfz18yyzbUXpGpr0rsNFsSfgmLOvWqMDz1V71sb4eLUYQ>

¹⁷ Letöltés (2023. 02. 04.): https://arthive.com/janmatejko/works/548658-Casimir_IV_Jagellonchik_Series_Portraits_of_Kings_and_Prince_s_of_Poland?fbclid=IwAR1fJKpNNW0AzSXLpoJEDi6JhSTj0mPPoW10p0mMtbhkW9N5y0pYh8VOSw

¹⁸ Letöltés (2023. 02. 04.): https://arthive.com/janmatejko/works/548658-Casimir_IV_Jagellonchik_Series_Portraits_of_Kings_and_Prince

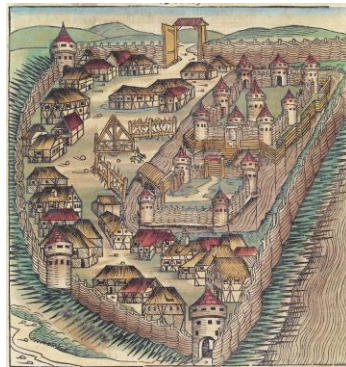
6. számú melléklet
Mátyás külpolitikai sikereinek helyszínei

Boroszló/Wroclaw¹⁹

Bécs 1493-ban²⁰

Szabács városa²¹

---

s_of_Poland?fbclid=IwAR1fJKpNNW0AzSXLpoJjEDi6JhSTj0mPPoW10p0mMtbhkW9N5y0pYh8VOSw

¹⁹ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://history-maps.com/story/Kingdom-of-Hungary-Late-Medieval/event/Reign-of-Vladislaus-II-of-Hungary>

²⁰ Letöltés (2023. 02. 04.): https://www.inyourpocket.com/wroclaw/wroclaw-breslau-vratislav-one-city-many-names_71548f?fbclid=IwAR3YmZ8V1uCN1a6t_jTGjGJFWflPoV8bflT7YMy9H50EQ2al2ofd06P4gPo

²¹ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://history-maps.com/story/Kingdom-of-Hungary-Late-Medieval/event/Siege-of->

7. számú melléklet

Mátyás uralkodása alatt regnáló pápák

III. Callixtus (1458-1463)²²

II. Pius (1458-1464)²³

II. Pál (1464-1471)²⁴

IV. Szixtus (1474-1484)²⁵

VIII. Ince (1484-1492)²⁶

Vienna

²² Letöltés (2023. 02. 04.): https://www.diplomacyandcommerce.rs/szabacs-viadala/?fbclid=IwAR1BU9D_5m5MJw77pR-MwJvzNQ56ba91ISmP6t6RHkvgsrJGVejY5TAV8pg

²³ Letöltés (2023. 02. 04.): https://popehistory.com/popes/pope-callixtus-iii/?fbclid=IwAR1Engu0_bKRdj5SRgkBUJHcFJT_K-RcSQ2C8eaIKbGWbAodooI65b8YnU

²⁴ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://www.ibs.it/paolo-ii-veneziano-sede-an-libri-vintage-vari/e/2560350102789?fbclid=IwAR2-zZsyrFV5BWEi19qPi4a1togWIPrtLb9MUvOEr6-oEN-TBruI96HQ1zg>

²⁵ Letöltés (2023. 02. 04.): https://hi-sztori.blog.hu/2023/08/07/a_legellentmondasosabb_papa_iv_sixtus?fbclid=IwAR2po7lf4_23uiaSGJrLFTE66mxUsm0phv6KSqY6t5xnXk8FeNYZY91GBIY

²⁶ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://mult-kor.hu/orgiak-verivaszat-hullagyalazas-tiz-botranyos-papa-20170125?pIIdx=6&fbrkMR=desktop&fbclid=IwAR3-uQ5V4tqjC168AzHov6bZXPI-YkV6FkeQkFq8EJiA1WnL3GyKb5z4v9w>

8. számú

Festmények Mátyással kapcsolatos eseményekről

Mátyás tanácskozik Podjebrád György magyar bitorlóval²⁷

Adolf Liebscher: A bekerített Podjebrád
megszemléli Mátyás seregét²⁸

²⁷ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://warfarehistorynetwork.com/article/soldiers-matthias-corvinus/>

²⁸ Letöltés (2023. 02. 04.): <https://historia-cronologia.lapunk.hu/i-gyorgy-cseh-kiraly-1206214>